

เคล็ดลับความสำเร็จของครูต้นแบบ

หลากหลายเทคนิคการเรียนรู้ที่เพื่อนครูทุกคน...

สามารถทำได้

371.11 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ค เคล็ดลับความสำเร็จของครูต้นแบบ/กรุงเทพฯ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546.
65 หน้า.
ISBN : 974-650-358-8
1. ครูต้นแบบ 2. ชื่อเรื่อง

เคล็ดลับความสำเร็จของครูต้นแบบ

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 74/2546

ISBN 974-650-358-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2546

จำนวนพิมพ์ 1,500 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ กลุ่มงานประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา

สำนักอำนวยการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ถนนสุขุมวิท ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 1116-8

โทรสาร 0-2243-0083

Web Site : www.onec.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด 1,3 ซอย 48 ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0 2883 0417-8

คำนำ

เนื้อหาสาระของหนังสือ “เคล็ดลับความสำเร็จของครูต้นแบบ” หลากหลายเทคนิค การเรียนรู้ที่เพื่อนครูทุกคนสามารถทำได้ เล่มนี้ เป็นการรวบรวมมาจากตัวอย่างความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดพิมพ์ เผยแพร่ทางจดหมายข่าว “รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย” ระหว่างปี 2542-2546 ถือเป็น เอกสารชิ้นสำคัญที่สำนักงานฯ มอบให้กับสมาชิกเครือข่ายปฏิรูปการศึกษาไทยที่มีจำนวน มากกว่า 50,000 คนทั่วประเทศ

สำหรับโครงการครูต้นแบบ เป็นโครงการที่คัดเลือกครูที่มีรูปแบบการจัดการเรียน การสอนที่ชัดเจน สามารถเป็นต้นแบบในการเผยแพร่และขยายผลให้กับครูท่านอื่นๆ ได้นำ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทาง พ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งครูเหล่านี้จะมีการขยายผลไปสู่ครูเครือข่าย จนก่อให้เกิดแกนนำ ในการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ทั่วประเทศ และคาดหวังว่าแกนนำเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญ ในการปฏิรูปการศึกษาของชาติให้ประสบความสำเร็จในอนาคต รวมทั้งยังเป็นการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนา ที่ชัดเจนกับผู้เรียนอีกด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังว่าหนังสือเล่มนี้ จะเป็นหนังสือเพียงไม่กี่เล่ม ที่เป็นการรวบรวมตัวอย่างยุทธศาสตร์ความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ของครูต้นแบบ ที่เพื่อนครูสามารถนำไปเป็นตัวอย่างเพื่อปรับใช้ในการปฏิรูปการเรียนการสอนของตนได้ เป็นอย่างดีเยี่ยม และหวังว่าจะเป็นหนึ่งในองค์ความรู้ที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูทั่วประเทศได้เกิดความตระหนักที่จะพัฒนาตนเองและพัฒนางานสอนของตนต่อไป มากยิ่งขึ้น

๕๐ : —
๖ —————
(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รักษาราชการแทน
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

ครุต้นแบบ	หน้า
ครุต้นแบบ : ต้นแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1
วิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	
อ.สุชีลา ร.ร.บ้านป่าจั่น เชียงราย	3
สอนอย่างไรถึงจะเรียกยี่ดผู้เรียนเป็นสำคัญ	
อ.แผน ผาสุก ร.ร.องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	6
อีกหนึ่งครุต้นแบบ..ของครูทุกคน	
วิชาวิทยาศาสตร์	
อ.มนัส ร.ร.วัดหนองหมู	9
ยุทธศาสตร์เรียนรู้ คือ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่ชุมชน	
อ.สุเวช ร.ร.บ้านหลุมคา ขัยภูมิ ครุต้นแบบ 42	11
ครุต้องพร้อมก่อน..ปฏิรูปการสอน	
สอนแบบใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ กับ	13
ครูอมรศรี ที่ ร.ร.โพธิ์สารศึกษา นครสวรรค์	
สอนชีววิทยาแบบกระบวนการทางปัญญา กับ	15
อ.เสาวภาคย์ ร.ร.ศิริธร จ.สุรินทร์	
สอนแบบโครงงาน เทคนิคสำคัญการเรียนรู้ กับ	17
อ.ถาวร ร.ร.เมืองเลย ครุต้นแบบ	
เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ...	19
ครูพงษ์ศักดิ์ ร.ร.วัดแสงดำ เทคนิคสำคัญเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้	
วิชาคณิตศาสตร์	
ปฏิรูปการเรียนรู้ : เรียนปนเล่นวิชาคณิตศาสตร์ กับ	21
ครูเพลินจิต ร.ร.บ้านน้ำเที่ยง มุกดาหาร	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สอนแบบเบญจมิตร เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับ	23
ครูอุษณ ร.ร.อนุบาลท่าม่วง กาญจนบุรี	
ครูยุคปฏิรูปต้องสร้างแนวความคิดใหม่	25
จุดเริ่มต้นความสำเร็จของการปฏิรูป	
อ.นิภา ร.ร.เทศบาลบูรพาฯ มหาสารคาม	27
สอนแบบ 4 ชั้น เพื่อการเรียนรู้	
เรียนคณิตศาสตร์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กับ	29
ครูอดิศักดิ์ ร.ร.ดาราวิทยาลัย เชียงใหม่	
วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.)	
อ.อุทัย ร.ร.บ้านโป่ง ความสำเร็จปฏิรูปการเรียนรู้	31
ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม	
“ดู คิด ทำ นำชีวิตเป็นสุข” เทคนิคสำคัญเพื่อการเรียนรู้	33
ครูโณมยงค์ ร.ร.วารินชำราบ อุบลฯ	
วิชาสุขศึกษา	
เรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม กับ	35
อ.สมใจ ที่ร.ร.สอาดเผดิมวิทยา จ.ชุมพร	
วิชาภาษาไทย	
วิจัยชั้นเรียนตามธรรมชาติ แบบ	37
อ.จงจิตร วิทยาลัยเทคนิคลำพูน..ไม่ยากสำหรับครูมืออาชีพ	
การเรียนรู้...ต้องเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ	39
ครูจันทรา วิทยาลัยอาชีพมหาสารคาม	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

วิชาสังคมศึกษา

เรียนรู้กับครูเสาวลักษณ์ 41

ครูต้นแบบสังคม ร.ร.สะอาดเผดิม ชุมพร

วิชาภาษาอังกฤษ

เรียนภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง กับ 43

ครูประหยัด ที.ร.ไชยวานวิทยา อุดรธานี

หลากหลายความคิด กับ 45

การเป็นส่วนหนึ่งของครูต้นแบบ

คลินิกการเรียนรู้...ครูต้นแบบ 48

ครูเครือข่าย

เรียนรู้จากการทดลองด้วยตนเอง 52

อ.อนุพงศ์ ครูเครือข่าย ร.ร.ท่ายางวิทยา เพชรบุรี

วิจัยชั้นเรียนอย่างง่าย แบบวิจัยหน้าเดียว กับ 54

อ.สุนันทา ครูเครือข่าย ร.ร.สุพรรณภูมิ

ก่อนเป็นงานวิจัย คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนซ่อมเสริมฯ 56

อ.อรพิน ร.ร.บ้านหนองคาง ประจวบฯ

อ.ธนสาร ร.ร.สวนกุหลาบฯ นครปฐม กับ 58

เทคนิคการพัฒนาระบบการคิด

ก รุ ต ๓ ๒ ๒

: ต๓๒แบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

W ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วย
แนวการจัดการศึกษา ระบุว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียน
ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ
ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ
และเต็มตามศักยภาพ" หมวด 7 มาตรา 55 วรรคสอง ระบุว่า "ให้มีกองทุน
ส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุน
งานเรีเริ่มสร้างสรรค์ผลงานดีเด่นและเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์และ
บุคลากรทางการศึกษา..."

จากบทบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง
ชาติ (สกศ.) ในฐานะหน่วยงานระดับนโยบายมีความตระหนักถึงวิกฤติ
ศรัทธาในวิชาชีพครูและปัญหาที่เกี่ยวกับครูทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
ประกอบกับมีความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยยังมีครูที่ดี มีใจรักและทุ่มเทต่อ
การปฏิบัติงาน เพื่อสร้างและพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพอยู่จำนวนมาก จึงได้
ดำเนินการโครงการครูต้นแบบขึ้น โดยนำยุทธศาสตร์การยกย่องครูมาใช้ เพื่อ
มุ่งสรรหาและคัดเลือกครูที่มีผลงานดีเด่น มีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีขั้นตอนชัดเจนและสามารถเป็นต้นแบบในการเผยแพร่และขยายผลให้กับครู
ท่านอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้ง
เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน
โดยเน้นการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอีกด้วย

เงื่อนไขสำคัญของครุต้นแบบ คือ ต้องพัฒนาครูเครือข่ายจำนวน 10-20 คน ด้านรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามรูปแบบของตน ในลักษณะกัลยาณมิตรนิเทศ เป็นระยะเวลา 4 เดือน โดยให้ครูเครือข่ายสามารถพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งรายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พร้อมกันนี้ครุต้นแบบจะได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานพัฒนาครูเครือข่ายเป็นเงิน 20,000 บาท และได้รับเอกสารข้อมูลทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้อีกด้วย

ปัจจุบันมีครุต้นแบบ รวม 586 คน แบ่งเป็น ปี 2541 จำนวน 30 คน ปี 2542 จำนวน 96 คน ปี 2543 จำนวน 200 คน และปี 2544 จำนวน 260 คน และสามารถพัฒนาเครือข่ายครูได้จำนวน 8,848 คน

นับว่าครุต้นแบบเหล่านี้ มีส่วนช่วยยกระดับวิชาชีพครูให้สูงขึ้น และถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยกันขยายผลการพัฒนาครูคนอื่นๆ ให้เกิดขึ้นวันนี้ประเทศไทยเรามีครูดีและครูเก่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีความภาคภูมิใจและพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจกับเพื่อนครูทุกๆ ท่านตลอดไป...

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้มีโอกาสนำเสนอตัวอย่างเทคนิค รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและหลากหลายยุทธศาสตร์ความสำเร็จของครุต้นแบบอย่างต่อเนื่อง และนี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความสำเร็จที่อยากมานำเสนอ

ผู้อ่านสามารถศึกษารายละเอียดต่างๆ ได้ภายในเล่ม หรือสืบค้นข้อมูล
คุณครูท่านอื่นๆ เพิ่มเติมได้ที่ www.onec.go.th

อ.สุชีลา ร.ร.บ้านป่าจั่น เชียงราย

สอนอย่างไรถึงจะเรียกยัดผู้เรียนเป็นสำคัญ

อ.สุชีลา ชาวอิน ครูต้นแบบ ปี 2542 วิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านป่าจั่น อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย เขียนมาเล่าถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่อาจารย์ใช้สอนเด็กอยู่ในขณะนี้ว่าไม่ใช่เรื่องยากเลย ถ้าครูมีความชัดเจน มีความพยายาม และตั้งใจสอนอย่างจริงจัง เพียงเท่านี้เด็กและครูก็จะสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

อ.สุชีลา กล่าวถึงสิ่งที่ครูต้องทำก่อนเป็นอันดับแรกว่า “ผู้สอนต้องเริ่มต้นจากการ**วิเคราะห์หลักสูตร**ก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับการเรียน แล้วจึงนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน **วิเคราะห์ผู้เรียน**โดยการจัดกิจกรรมเพื่อจุดประกายให้ผู้เรียนรู้จักพบปัญญาหรือความสามารถของตนเอง ครูต้องสังเกตหรือใช้วิธีสัมภาษณ์ พูดคุย หรือพิจารณาผลการเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือการเรียนรู้เพื่อพัฒนารอบด้าน

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่อง/สาระในการเรียน ซึ่งอาจเลือกเรื่องที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์จริง เรื่องจากข่าว เรื่องที่น่าสนใจหรือเรื่องที่ตนเองต้องการเรียนรู้ พร้อมให้**มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้** ด้วยการกำหนดเนื้อหา เริ่มจากการที่ให้ทุกคนร่วมกันตั้งคำถามเรื่องที่ต้องการเรียน แล้วศึกษาเรียนรู้จากคำถามที่ร่วมกันกำหนด พร้อมเขียนแผนที่ความคิด

เพื่อเชื่อมโยงบูรณาการความรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน **ผู้เรียนเลือกกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้** พร้อมวางแผนในกลุ่มย่อย เขียนจุดประสงค์ ขั้นตอนการเรียนรู้กับครู และฝึกปฏิบัติโดยสามารถเข้าไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม การทดลอง สถานการณ์จริงหรือจากการเข้าไปแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นต้น

จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน เป็นการให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างเต็มตามศักยภาพและความสามารถของตน โดยอาจจัดให้มีเวทีการแสดงความสามารถด้านต่างๆ เช่น เวทีการแสดง การประกวดร้องเพลง การแข่งขันด้านต่างๆ กิจกรรมดนตรี กีฬา เป็นต้น หรือจัดมุมหรือห้องกิจกรรมขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้นำผลงานของตนเองที่ประทับใจไปวางแสดงให้เพื่อนๆ ได้เรียนรู้ เช่น มุมเกม คณิตศาสตร์ มุมศิลปะ มุมประดิษฐ์ มุมวิทยาศาสตร์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและชื่นชมในผลงานของตนเองมากยิ่งขึ้น”

อ.สุชีลา กล่าวเพิ่มเติมว่า “นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการทำงานประสานกับชุมชนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้การเรียนในห้องเรียนกับชุมชนเกิดความชัดเจนและสอดคล้องกันมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับจากครู หรือจากการเรียนรู้ด้วยตนเองในห้องเรียนกลับไปสู่ชุมชนและครอบครัวของตน ทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือและสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่สังคม สุดท้ายการประเมินผลต้องประเมินตามสภาพจริง โดยการให้ผู้เรียนประเมินกันเอง หรือให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมประเมินก็ได้”

**ตัวอย่างของเพื่อนครูในการปฏิรูปการเรียนการสอนที่นำมาเสนอ
อย่างต่อเนื่องตลอดมานั้น เกิดจากประสบการณ์และความตั้งใจจริงของ
เพื่อนครูที่มีต่อเด็กหรือลูกศิษย์ของตนเองเป็นที่ตั้ง หากวันนี้เราร่วมกัน
ปฏิรูปการเรียนการสอนพร้อมกันทั่วประเทศ ความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นกับ
เด็กไทยทุกคน**

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่
โทร. 0-5378-9441

อ.พนุ พาสุก

ร.ร.องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

อีกหนึ่งครูต้นแบบ ... ของครูทุกคน

อ. แผน พาสุก ร.ร.องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ๑ อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว ครูต้นแบบ ปี 2543 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันครูสอนอยู่ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการประชุมสัมมนาและอบรมต่างๆ บวกกับความทุ่มเทที่มีให้กับการทำงานปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง จึงทำให้วันนี้ อ.แผน ได้ก้าวเดินมาสู่จุดมุ่งหมายและความฝันที่ตัวเองต้องการเสียที

อ.แผน กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนที่อาจารย์ใช้อยู่ว่า “แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ **1. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ** เป็นการเรียนรู้แบบไม่แบ่งแยกวิชา นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวพันกัน สาระความรู้เกิดความสมดุลกัน รวมทั้งต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกครั้ง **2. การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน** สามารถจัดได้กับทุกวิชา เพราะโครงงานเกิดจากความต้องการค้นหาคำตอบจากข้อสงสัย เริ่มจากการกำหนดหัวข้อ ลักษณะการทำงาน (ภาคสนาม) สร้างแผนที่ (ความคิด ประกอบด้วย ค้นคว้า สำรวจ พุดคุย บันทึก สร้างแบบจำลอง รายงาน) ขั้นตอนการสรุป การนำเสนอและสุดท้ายแสดงนิทรรศการหรือแสดงละคร **3. การใช้ภูมิปัญญา**

ห้องถิ่นจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ให้นักเรียนจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียน จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตร บางเรื่องเชิญภูมิปัญญา มาสอนในโรงเรียนหรือบางเรื่องนำนักเรียนลงไปเรียนในชุมชน สิ่งที่ได้ชัดเจนคือ นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง นักเรียนและครูเกิดความรู้ที่แท้จริง นักเรียน รู้จักการวางแผนการเดินทาง การทำงาน รู้จักแสวงหาความรู้จากภูมิปัญญา ห้องถิ่น รู้จักใช้ระบบกลุ่มมาแก้ปัญหา เป็นต้น **4. การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ละครโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบ** เริ่มจากสอบถามรายการที่นักเรียนชอบ ให้ทุกคนช่วยกันเลือกรายการ หลังจากนั้นให้ทุกคนช่วยกันดูรายการนั้นๆ ส่วนครูจะจัดทำแผนการสอนหลังจากดูรายการแล้ว โดยพยายามจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ แล้วจึงดำเนินการสอนตามแผน และ **5. ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นสื่อ** เริ่มจากการที่ครูและนักเรียนช่วยกันรวบรวมแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดทำแหล่งเรียนรู้หรือจุดศึกษาภายในโรงเรียน จัดทำเอกสารรวบรวม กำหนดเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ สร้างหลักสูตรห้องถิ่น จัดทำแผนการสอน พร้อมนำนักเรียนไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้จัดเตรียมตามแผนการสอน”

อ.แผน ให้ความมั่นใจกับเราว่า “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เรียนอย่างมีความสุข สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักการใช้ กระบวนการกลุ่ม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กสามารถ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น”

กว่าจะได้เป็นครุต้นแบบ ปี 2543 ความพยายามของครูในวันนี้ คือความสำเร็จของเด็กในวันหน้า บนหลักการของการทำงานด้านการเรียน การสอนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ที่ว่า “วางแผนร่วมกัน ประสานชุมชน เด็กทุกคนเท่าเทียมทางการศึกษา เสาะแสวงหากระบวนการเรียนรู้ที่ดูแปลก แยกแยะปัญหา เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน” อ.แผนจึงกลายเป็นหนึ่งใน จำนวนครู 200 ท่านของครุต้นแบบ ประจำปี 2543

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-3722-8409

ยุทธศาสตร์เรียนรู้ คือ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่ชุมชน

ล ดาบันการศึกษาในชนบทถือว่าเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชน ในท้องถิ่นมากที่สุด มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมจึงเป็นสิ่งสำคัญของการทำงาน ปฏิรูปการเรียนรู้

อ.มนัส บุรพา ครูต้นแบบ ปี 2541 วิชาวิทยาศาสตร์ ร.ร.วัดหนองหมู อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ได้จัดการศึกษาที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ที่นำไปสู่วิถีชีวิต และอาชีพในชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน อาศัยหลักการสำคัญ ดังนี้ **สำรวจปัญหา** รวบรวมปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านการออกแบบเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอและร่วมกันตัดสินใจ จากนั้นนำมากำหนดเป็นประเด็นศึกษา **พัฒนาการเรียนรู้** การเรียนรู้โดยใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้เรียน สามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูจะเป็นผู้ประสานกับผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชนทั้งด้านแหล่งเรียนรู้ การให้ความรู้และการเชิญมาเป็นวิทยากร **มุ่งสู่อาชีพในท้องถิ่น** นำข้อมูลอาชีพในท้องถิ่นมากำหนดเป็นแหล่งเรียนรู้ จากความหลากหลายของอาชีพในท้องถิ่นทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความสนใจและความต้องการ และยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก

ผู้ประกอบอาชีพโดยตรง ถือเป็น การเรียนรู้จากชีวิตจริงของคนในชุมชน จากแนวคิดดังกล่าว โรงเรียนจึงได้นำมากำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การสัมภาษณ์ การออกแบบสอบถาม การเป็นวิทยากร การเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ รวมถึง การมีส่วนร่วมวัดผล ประเมินผล การจัดนิทรรศการและการให้ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาผู้เรียน”

สุดท้าย อ.มนัส ได้ให้เทคนิคของการทำงานร่วมกับชุมชนไว้อย่างน่าสนใจว่า “เริ่มจากการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน คณะครูต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ครูต้องมีความใกล้ชิดกับนักเรียน เมื่อมีปัญหาควรประสานกับพ่อแม่และผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ให้นักเรียนนำชิ้นงาน ผลการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง พร้อมให้ผู้ปกครองช่วยตรวจสอบชิ้นงาน ขอความร่วมมือจากเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น วิทยากรในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ให้นักเรียนเป็นผู้ประสานโดยมีครูคอยให้คำปรึกษา สุดท้ายจัดนิทรรศการแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียนทุกภาคเรียนเพื่อให้นักเรียน ครูและผู้ปกครองเห็นความก้าวหน้า”

เครือข่ายการเรียนรู้ คือ อีกหนึ่งพลังสำคัญที่จะผลักดันให้การปฏิรูปการเรียนรู้ก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ทุกคนต้องการ พร้อมใจกันเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้เสียตั้งแต่วันนี้ เพื่ออนาคตที่ดีของลูกหลานเราในวันข้างหน้า

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-5634-1587

อ.สุเวช ร.ร.บ้านหลุบคา เขียวภู

ครูต้นแบบ 42

ครูต้องพร้อมก่อน...ปฏิรูปการสอน

อ. สุเวช ทินบุตร ครูต้นแบบ ปี 2542 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร.ร.บ้านหลุบคา อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ อาจารย์บอกว่าการประสบความสำเร็จของการเป็นครูมากกว่า 20 ปี ทำให้พบปัญหาต่างๆ มากมายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน ทำให้วันนี้ปัญหาต่างๆ ที่เพื่อนครูบางท่านประสบอยู่ในขณะนี้ สำหรับอาจารย์บอกว่ามีวิธีแก้ไข

อ.สุเวช กล่าวถึงปัญหาที่แท้จริงที่ครูบางท่านยังไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนของตนเองได้ว่า “เพราะฉันอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่เด็กหรือผู้เรียน แต่ครูควรย้อนกลับมาดูตัวเองก่อนว่าในวันนี้ครูมีสิ่งเหล่านี้แล้วหรือยัง **1. ความขยัน** ดังคำกล่าวที่ว่า เรียนเก่งไม่สำคัญ แต่ขยันชีน่ากลัว หรือ ในโลกวันนี้ไม่มีคำว่า พรุ่งนี้ มีแต่เดี๋ยวนี้และขณะนี้ จะทำอะไรให้รีบทำเดี๋ยวนี้ ถ้าหากปล่อยไปอาจไม่ได้ทำ **2. สนใจใฝ่รู้** ต้องเป็นครูจริงๆ ไม่ใช่เอาวิชาที่พอครูเป็นงานเสริม ต้องสนใจ ใฝ่รู้ทันเหตุการณ์และพร้อมเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา **3. ทำหน้าที่ของตนให้ดี** พร้อมรับคำติชม **4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี** **5. มีวิสัยทัศน์การเป็นครู** รักศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน คอยสอดส่องดูแลศิษย์เสมอ และ **6. เป็นแบบอย่างที่ดี** ครูจะเป็นเสมือนกระจกเงา ลูกศิษย์จะจดจำสิ่งที่ประทับใจไปใช้กับชีวิตเสมอ”

อ.สุเวช กล่าวเพิ่มเติมว่า “ปัญหาที่ครูพบส่วนใหญ่ในการสอนเด็ก คือ **การสอนเด็กแบบไม่มี Concept** ที่แท้จริง ครูต้องหลีกเลี่ยงการให้เด็กท่องจำ หรือจดตาม เพราะเด็กจะเคยชินและไม่กล้าแสดงออก **นักเรียนส่วนใหญ่จะขาด การปฏิบัติจริง** การทดลองมีน้อย เพราะไม่อยากเตรียมอุปกรณ์ โดยเฉพาะ การสอนวิทยาศาสตร์ขาดไม่ได้เลยกับการทำงานทดลอง **ครูยังไม่กล้าคิดรูปแบบ การสอนใหม่ๆ** เพราะกลัวผิด เคยสอนอย่างไรจะสอนแบบนั้นเรื่อยไป ครูต้อง สร้างนวัตกรรม แนวความคิด วิธีการและการวิจัยใหม่ๆ”

อ.สุเวช กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนว่า “เริ่มจาก **ขั้น เตรียมการ** ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาหลักสูตรหรือสิ่งที่จะเรียนตามเนื้อหา ของแต่ละวิชา แต่ละระดับชั้น รวมถึงสภาพความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน โดยออกแบบใบงานในแต่วิชาทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี เมื่อจัดทำ ใบงานเสร็จนำมาพิมพ์จัดระบบ พร้อมเตรียมสื่อที่จะใช้ทดลอง **ขั้นที่ 2 ขั้น ดำเนินการจัดกิจกรรม** ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการ **ขั้นที่ 3 ขั้นช่วยผู้เรียน** หากมีข้อสงสัยหรือผิด ครูต้องคอยช่วย **ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างองค์ความรู้บูรณาการ** เมื่อนักเรียนศึกษาจากใบงานเสร็จฝึกให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากที่ศึกษาด้วยการ สรุปลงเป็นแผนภูมิกิ่งไม้ พร้อมบูรณาการไปสู่วิชาอื่นๆ และ**ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล** คือ การประเมินจากแฟ้มพัฒนางานตลอดภาคเรียนรายบุคคล และประเมินจาก การวัดความรู้ ด้วยแผนภูมิกิ่งไม้ สังเกต ซักถาม ทดสอบและอื่น ๆ”

คงไม่ใช่เรื่องยาก หากวันนี้เพื่อนครูร่วมสำรวจตัวเองพร้อมกัน เมื่อเราพร้อมบวกกับความตั้งใจจริงของการทำงานปฏิรูปการเรียนการสอน เมื่อนั้นความสำเร็จก็จะเกิดขึ้น และจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนได้ อย่างแท้จริง

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่
ร.ร.บ้านหลุบคา ต.หลุบคา อ.แก้งคร้อ ชัยภูมิ 36150

สอบแบบใช้โครงงานวิทยาศาสตร์

กับ ครูอมรศรี ที่ ร.ร.โพธิ์สารศึกษา นครสวรรค์

ก ูอมรศรี เกษวงษ์ ครูต้นแบบ ปี 2543 วิชาวิทยาศาสตร์ ร.ร. โพธิ์สารศึกษา อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ครูยึดหลักแนวคิด Constructivism ที่ว่าการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม คือ การเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้และการเรียนรู้จากกลุ่ม การเรียนแบบนี้เป็นการส่งเสริมความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยกระตุ้นให้นักเรียนสร้างความรู้ขึ้นมาเอง

ครูอมรศรี ยกตัวอย่างให้เห็นถึงการนำแนวคิด Constructivism มาปรับใช้กับการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ว่า “โครงงานวิทยาศาสตร์เป็นงานวิจัยชิ้นเล็กๆ ของนักเรียนที่ศึกษาทดลองเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง อาจจัดในเวลาหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ เด็กจะได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ฝึกให้แก้ปัญหา ซึ่งจะติดตัวนักเรียนไปตลอด นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออกมากขึ้น

ครูแบ่งขั้นตอนการเรียนการสอน โดยใช้โครงงานออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ เริ่มจากครูต้องให้ความรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงงานกับนักเรียนก่อน แล้วให้นักเรียนนำหัวข้อเรื่องมาปรึกษาครู ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการทำโครงงาน ให้นักเรียนปฏิบัติ โดยมีครูคอยติดตามการทำงาน หลังจากนั้นให้นักเรียนสรุปผลและอภิปรายให้เพื่อนฟัง ก่อนทำการประเมินผลและสุดท้ายนำผลงานที่ได้มาจัดแสดงนิทรรศการ”

ครูอมรศรี กล่าวถึงหัวข้อเรื่องที่น่านำมาใช้ในการทำโครงการว่า “อาจจะนำมาจากปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ความสงสัยอยากรู้อยากเห็น ปัญหาท้องถิ่น การสังเกต คำบอกเล่า การทดลองเล่น ความสนใจส่วนตัว เหล่านี้เป็นต้น สำหรับวิธีทำโครงการ เริ่มจากให้นักเรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ ก่อน กำหนดตัวแปร ออกแบบทดลอง ทดลองปฏิบัติจริงหลายๆ ครั้ง อภิปรายผล นำเสนอข้อมูล ที่สำคัญครูต้องคอยติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ อำนวยความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ ตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน”

สำหรับการประเมินผลโครงการ ครูอมรศรี กล่าวว่า “ต้องใช้เกณฑ์ให้สอดคล้องกับการทำโครงการ เช่น การเขียนรายงาน ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่น่านำมาใช้ ตลอดจนการนำผลงานไปประยุกต์ใช้ เป็นต้น การนำเทคนิคการเรียนการสอนแบบนี้มาใช้จะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีกับวิชาวิทยาศาสตร์ เกิดความพยายามจนกระทั่งงานสำเร็จ ดังนั้นอยากให้คุณครูช่วยกันส่งเสริมให้นักเรียนในวัยที่อยากรู้อยากเห็นเหล่านี้ได้ทำโครงการวิทยาศาสตร์ ผลงานที่ออกมาคือความภาคภูมิใจของนักเรียนอย่างแท้จริง”

หลากหลายรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนของครูต้นแบบที่สำนักงานฯ ได้นำเสนอมาอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จที่เพื่อนครูเหล่านั้นได้ดำเนินการไปแล้ว บางวิธีท่านอาจนำไปใช้ได้ทั้งหมด บางวิธีอาจใช้ได้บางส่วนหรือบางวิธีอาจนำไปใช้ไม่ได้เลย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและสิ่งแวดล้อมของครูและโรงเรียนที่แตกต่างกันออกไป เพียงแค่วันนี้...ถ้าพวกเราช่วยกันปฏิรูปกันอย่างเต็มที่ ความสำเร็จก็อาจจะเกิดขึ้นได้ ในไม่ช้านี้เป็นแน่

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

s.s.โพธิ์สารศึกษา อ.เมือง นครสวรรค์ 60000

สอนชีววิทยาแบบกระบวนการทางปัญญา

กับ อ.เสาวภาคย์ ร.ร.สีรินทร จ.สุรินทร์

เมื่อวันที่ 29 ต.ค. 44 ทางสถานีวิทยุ คลื่น FM 92.5 เวลา 15.15-15.45 น. รายการชุมชนคนเมือง เสนอเรื่อง “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” โดย อ.เสาวภาคย์ คลเสมอ ครูต้นแบบ 2543 ร.ร.สีรินทร จ.สุรินทร์ อาจารย์สอนวิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำหรับการสอนชีววิทยาแบบสอดคล้องกระบวนการทางปัญญาของศ.นพ.ประเวศ วะสี จะเป็นอย่างไรและน่าสนใจแค่ไหน ผู้อ่านสามารถติดตามได้ดังนี้

อ.เสาวภาคย์ ได้ยกตัวอย่างการเรียนการสอน เรื่อง โครงสร้างทางพันธุกรรมกับการสอดคล้องกระบวนการทางปัญญาว่า “กระบวนการทางปัญญาแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ได้แก่ **การสังเกต** ให้นักเรียนสังเกตเนื้อหาที่สอดคล้องแรกเข้าไปในสื่อ โมเดลหรือเกมส์ต่างๆ ที่ครูผลิตขึ้น พร้อม**จดบันทึก การนำเสนอ** มีการเล่นเกมส์ ด้วยการแบ่งกลุ่ม เช่น โครงสร้าง DNA จะให้นักเรียนตัดกระดาษเป็นรูปทรงต่างๆ และให้อธิบายตามทฤษฎีที่เรียนไป แล้วจึงสร้างเป็นโมเดลถาวร สื่อดังกล่าวจะทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายและจดจำได้เร็ว **การถามตอบ** ระหว่างเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามกันตลอดเวลา โดยมีครูคอยให้คำปรึกษา **การตั้งคำถาม** อาจมีการตั้งประเด็นให้คิดแบบต่อเนื่องกัน เช่น การลำเลียงสารเข้าและออกจากเซลล์ ครูจะใช้น้ำหวานมาปฏิบัติจริง พร้อมเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การตั้งสมมติฐาน เช่น ถามว่า ถ้าเราไม่ใช้น้ำหวานจะใช้น้ำอย่างอื่นได้หรือไม่ **การค้นหาคำตอบ** ให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมที่บ้านหรือห้องสมุด

ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น Internet หนังสือ ญาติพี่น้อง เป็นต้น **การวิจัย** เช่น ตั้งคำถามว่า เราจะศึกษาชีววิทยากันอย่างไร โดยให้นักเรียนสืบค้นโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาให้กับตนเอง และพัฒนาตนเอง ผลปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเริ่มดีขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนวิชาอื่นได้ด้วย และที่สำคัญสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตัวเองได้เป็นอย่างดี”

อ.เสาวภาคย์ กล่าวเพิ่มเติมว่า “ขั้นต่อไป คือ **การเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนมาด้วยการบูรณาการ** เช่น เรียนชีววิทยาโดยเชื่อมโยงกับการเรียนศัพท์ในวิชาภาษาอังกฤษ หรือการเรียนเรื่องจุลินทรีย์ ครูจะชี้ให้เห็นประโยชน์ของจุลินทรีย์ในการนำมาใช้ผลิตอาหาร พร้อมให้นักเรียนไปศึกษาตัวอย่างกับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีอาชีพทำอาหารขาย และบางครั้งอาจให้นักเรียนไปเรียนรู้กับภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน และสุดท้าย **การเขียน** ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป แล้วแต่ครูจะนำมาใช้ หลักใหญ่คือ การเริ่มต้นจากง่ายไปหายาก หรือบางครั้งอาจวาดเป็นการ์ตูนประกอบการเขียนก็ได้”

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการทางปัญญาที่ อาจารย์นำมาถ่ายทอดในวันนั้นมีผู้สนใจโทรเข้าไปสอบถามในรายการเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา จึงไม่สามารถตอบคำถามทุกคำถามได้ สุดท้ายอาจารย์ได้ฝากมาบอกว่า

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-1557-9823

สอนแบบโครงงาน เทคนิคสำคัญการเรียนรู้

กับ อ.ถาวร ร.ร.เมืองเลย ครูต้นแบบ

๓ าม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นให้จัดการเรียนการสอนแบบ
ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบทำโครงงานจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่ง
ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อ.ถาวร ฮดมาลี ครู
ต้นแบบ ปี 2543 วิชาวิทยาศาสตร์ ร.ร.เมืองเลย อ.เมือง จ.เลย ให้ความสำคัญ
กับการทำโครงงานตลอดมาและเห็นว่าการทำงานโครงการคือ เทคนิค
สำคัญของการปฏิรูปการเรียนการสอน

อ.ถาวร ให้อาจารย์ละเอียดการสอนแบบโครงงานว่า “เป็นรูปแบบการสอน
แบบหนึ่งในหลาย ๆ รูปแบบที่เชื่อว่าจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจของ
ตนเอง สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ช่วยสร้างความรับผิดชอบ ความอดทน
ความเพียรพยายาม ระเบียบวินัยในตนเองที่จะดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้
ดังนั้นโครงงานจึงเป็นงานที่ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง โครงงานเป็น
งานวิจัยชิ้นเล็กๆ ไม่ยาก

กิจกรรมที่จัดว่าเป็นกิจกรรมวิชาโครงงาน ประกอบด้วย 1. เป็น
กิจกรรมที่มีเนื้อหาสาระตามรายวิชานั้นๆ 2. นักเรียนต้องเป็นผู้ริเริ่มและ
เลือกเรื่องที่จะศึกษาด้วยตนเองตามความสนใจและระดับความสามารถของ
นักเรียนแต่ละวัย วิธีการไม่ซับซ้อนนัก 3. เป็นกิจกรรมที่มีการใช้กระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์เข้าไปช่วยในการศึกษาค้นคว้า และ 4. นักเรียนเป็นผู้วางแผน
ในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลหรือประดิษฐ์

คิดค้น รวมทั้งแปรผล สรุปผลและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และสิ่งสำคัญที่ครูจะสอนวิชาโครงการได้ ครูควรมีความรู้ และทักษะการจัดกิจกรรมโครงการก่อน”

อ.ถาวร กล่าวถึงขั้นตอนการสอนโครงการว่า “1. เรื่องที่นักเรียนทำโครงการต้องเป็นไปตามสาระการเรียนรู้หรือโครงการตามความสนใจ 2. ออกแบบการทำงาน เช่น ชื่อเรื่อง ปัญหาหรือเหตุจูงใจในการทำโครงการ ตัวแปร ผลที่คาดว่าจะได้รับ แหล่งข้อมูลที่จะศึกษา ระยะเวลา อุปกรณ์ 3. การลงมือทำโครงการ (ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า) 4. การเขียนรายงาน ควรประกอบด้วย ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำ ชื่อครูที่ปรึกษา กิตติกรรมประกาศ บทคัดย่อ ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ ผลการศึกษา สรุปผล ประโยชน์ข้อเสนอแนะ เอกสารอ้างอิง 4. การนำเสนอโครงการ เป็นขั้นตอนสำคัญในการทำโครงการ และ 5. การวัดและประเมินผล นอกจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำงานแล้ว ควรให้นักเรียนประเมินตนเอง หรือประเมินโดยเพื่อน ครู ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นๆ”

สุดท้าย อ.ถาวร กล่าวฝากเพื่อนครูมาว่า “ครูที่ปรึกษาต้องใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด ให้ความสำคัญในกรณีล้มเหลว ชี้แนะแหล่งข้อมูลแหล่งความรู้ พร้อมให้นักเรียนได้มีเวทีแสดงความรู้ ความสามารถ”

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-4283-4538 หรือ 0-1263-5562

เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ ...ครูพงษ์ศักดิ์ ร.ร.วัดแสมดำ

เทคนิคสำคัญเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้

§ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ คือ กลไกสำคัญของการปฏิรูป การเรียนการสอนที่ ครูพงษ์ศักดิ์ พงษ์คำอ้วน ร.ร.วัดแสมดำ บางขุนเทียน กรุงเทพฯ ครูต้นแบบ ปี 2544 วิชาวิทยาศาสตร์ ได้นำมาใช้ บูรณาการสู่การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีแนวคิดจาก ทฤษฎี Constructivism คือทฤษฎีการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผสมผสานกับการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจของ Kagan

ครูพงษ์ศักดิ์ กล่าวถึงแนวคิดรูปแบบของการสอนที่นำมาใช้ว่า “ครูต้อง ถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่ง ความรู้อันหลากหลาย ต้องมีการกระตุ้นช่วยผู้เรียนนึกถึงประสบการณ์ เดิม พร้อมเสริมประสบการณ์ใหม่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าใจผู้เรียน ร่วมกับให้ผู้เรียนกำหนดเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนสงสัยหรือเกิด ปัญหา ครูต้องใช้คำถามช่วย ให้มีการอภิปรายและระดมความคิดร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการคิด

ครูต้องสร้างกิจกรรมที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การจำแนกประเภท การวิเคราะห์ เป็นต้น พร้อมให้กำลังใจและ ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้ต้องบูรณาการด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการค้นหา กระบวนการทำงาน กระบวนการคิด และสุดท้ายผู้เรียนต้องสามารถอธิบายในสิ่งที่ตนเอง

ศึกษามาได้อย่างชัดเจนและสื่อสารนำเสนอข้อมูล ทำความเข้าใจกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ”

สำหรับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมมือจะสามารถนำมาบูรณาการกับโครงการวิทยาศาสตร์ได้ ต้องมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ **1. ขั้นนำ** คือ การกล่าวนำก่อนสอน โดยทั่วไปจะทบทวนเรื่องเดิม **2. ขั้นอภิปรายก่อนกิจกรรม** คือ การทำความเข้าใจตกลงร่วมกันถึงกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติจากใบงาน อุปกรณ์ ใบความรู้หรือเอกสารอ้างอิงต่างๆ **3. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม** คือ การที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่ออกแบบไว้ **4. ขั้นอภิปรายหลังกิจกรรม** คือ การรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียนหรืออาจเรียกว่า การนำเสนอผลงานของกลุ่ม **5. ขั้นสรุปผลกิจกรรม** ผู้เรียนและครูสามารถสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้ และ **6. ทบทวนผล** สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถประเมินผลงานของกลุ่มตัวเองและกลุ่มต่างๆ ร่วมกันได้...”

สุดท้าย ครูพงษ์ศักดิ์ บอกกับเราว่า “ปัจจุบันครูมีครูเครือข่ายจำนวน 17 คน ได้มีการใช้รูปแบบการพัฒนาครูเครือข่ายอย่างหลากหลายวิธี เช่น การปฐมนิเทศ การสาธิตการสอนของครูต้นแบบ การประชุมกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสัมมนา ศึกษาดูงาน การกัลยาณมิตรนิเทศ การประเมินครูเครือข่าย และครูต้นแบบ รวมทั้งการปัจฉิมนิเทศ พบว่า ครูเครือข่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นในบทเรียนของตนมากขึ้น...”

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-2415-7206, 0-1929-0703

ปฏิรูปเรียนรู้ : เรียนปนเล่นวิชาคณิตศาสตร์

กับ ครูเพลินจิต ร.ร.บ้านน้ำเที่ยง มุกดาหาร

ก ครูเพลินจิต คนขยัน ครูต้นแบบ ปี 2541 สาขาคณิตศาสตร์ ร.ร. บ้านน้ำเที่ยง วันครู 2501 อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร กับวิธีการสอนแบบเรียนปนเล่น เพราะธรรมชาติเด็กทุกคนชอบเล่นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการที่ครูนำวิธีนี้มาใช้ อยู่ที่ว่าเราจะมีวิธีสอนอย่างไรต่างหากที่จะสอดแทรกเรื่องเรียนเข้าไปให้พอเหมาะกับการเล่นของเด็ก ปฏิรูปการสอนของครูคือหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้

ครูเพลินจิต เล่าถึงขั้นตอนการสอนแบบเรียนปนเล่นว่า “เริ่มต้นที่**ขั้นเตรียมการ** คือครูต้องเตรียมการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด เลือกว่าจะสอนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนสนใจและสนุก อาจให้เด็กเล่นเกม ร้องเพลงหรือแข่งขันกันตอบปัญหาทางคณิตศาสตร์ แต่ที่สำคัญจะต้องตรงกับจุดประสงค์ในการสอนแต่ละครั้ง **ขั้นสอน** เมื่อครูเตรียมงานและชี้แจงให้นักเรียนทราบ ครูใช้เกมนำในการสอน โดยการแบ่งกลุ่ม นำผลแต่ละกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น และ**ขั้นสรุป** เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดที่ได้จากการปฏิบัติ การอภิปราย การแข่งขัน เล่นเกม แบบฝึกหัดและจากการร้องเพลง

การสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนไม่เบื่อ เพลงที่ครูนำมาใช้สอนบ้างก็เป็นภาษาท้องถิ่น บ้างก็เป็นเพลงฮิตที่เราได้ยินกันในปัจจุบัน ความรู้ที่เด็กได้รับและมาพร้อมกับความสนุกจะเป็นความรู้ที่ฝังลึก ซึ่งยากที่จะลืมเลือนง่ายๆ การสอนแบบนี้เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้รู้จักคิด สร้างสรรค์และเสริมสร้างความเข้าใจ

ด้านคณิตศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้ง เด็กได้ฝึกเขียน เรียบเรียงความคิด โดยครูจะ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตควบคู่กันไป”

ครูเพลินจิต เล่าถึงเทคนิคที่ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ โดยย่อออกมาเป็นแนวคิดสั้น ๆ ได้ดังนี้ “**คิดชัดเจน** ก่อนเรียนครูจะให้นักเรียน เขียนโจทย์คิดเลขเร็ววันละ 3 ข้อ พร้อมฝึกการใช้สูตรคูณ **เน้นการทำ** ให้ผู้เรียน สร้างและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เพียงผู้ชี้แนะ ส่งเสริมให้นักเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ **นำวิธีใหม่** ครูจะคอยช่วย กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน โดย นำเทคนิควิธีสอนแปลกใหม่เข้ามา **มองการณ์ไกล** เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ พยายามบูรณาการร่วมกับวิชาต่างๆ ดังคำที่ว่า เก่งคณิตศาสตร์ ฉลาดทุกวิชา **ใจหวังดี** แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อให้ทำงานร่วมกัน แต่ละ กลุ่มจะมีทั้งเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน **มีกัน** การเล่นเกม ร้องเพลง หรือ การแข่งขันตอบปัญหาโจทย์จะต้องมีข้อตกลงหรือกติกาที่ชัดเจน **แก้ไขเสมอ** การปฏิบัติกิจกรรมทางคณิตศาสตร์จะมีนักเรียนบางคนที่ไม่เข้าใจและทำแบบ ฝึกหัดไม่ถูกต้อง ครูและเพื่อนจะช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดและฝึกให้เด็กยอมรับ ความผิดพลาดนั้นๆ **เลอเลิศผลงาน** การเรียนคณิตศาสตร์จะเน้นการทำงาน อย่างเป็นระเบียบ สะอาด ถูกต้องและเสร็จตามเวลา และ**ฝึกวิจารณ์สังคม** การจัดกิจกรรมจะแบ่งเป็นกลุ่ม มีการจับคู่กันตรวจแบบฝึกหัดฝึกให้นักเรียน วิจารณ์ผลงานของเพื่อนและวิจารณ์เพิ่มสะสมงาน เปิดโอกาสให้เด็กได้ติชม ผลงานของกันและกัน”

ทำให้วันนี้บรรยากาศในห้องเรียนที่ครูเพลินจิตสอนไม่รู้สึกละอายเหงา ไม่เบื่อหน่าย เด็กๆ อยากมาโรงเรียน อยากเรียนหนังสือ ถ้าทุกที่ทุกโรงเรียน เด็กๆ ได้สัมผัสกับบรรยากาศแบบนี้ การปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งนี้ก็จะมี ความหมายมากยิ่งขึ้น

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-4269-1213

สอนแบบเบญจมิตร เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กับ ครูอรุณ ร.ร.อนุบาลท่าม่วง กาญจนบุรี

ก อรุณ กาญจนมาศ ครูต้นแบบ ปี 2542 วิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ร.ร.อนุบาลท่าม่วง จ.กาญจนบุรี กับการใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่เรียกว่า เบญจมิตร ซึ่งแปลว่า การเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือและร่วมใจด้านความคิดและการปฏิบัติระหว่างผู้เรียนด้วยกัน พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นมากที่สุด พร้อมให้นักเรียนปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

ครูอรุณอธิบายถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ว่า “แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. **ขั้นเตรียม** ก่อนเริ่มสอน ให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดเลขเร็วก่อนเรียนเป็นแบบฝึกที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเอง มีระบบง่ายไปหายาก บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมทบทวนความรู้เดิม เพื่อโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาใหม่กับความรู้เดิม 2. **ขั้นสอน** สอนเนื้อหาใหม่ ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่หลากหลาย โดยใช้สื่อประกอบการสอนทุกเรื่อง สอนจากรูปธรรมไปนามธรรม เน้นการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้ช่วยกันวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือกัน ขั้นนี้ถือเป็นขั้นแสวงหาความรู้และเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

3. **ขั้นสรุป** ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ วิธีการ วิธีคิดและเสนอแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขั้นนี้เป็นการฝึกสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเรียน 4. **ขั้นฝึกทักษะ** เป็นการฝึกจากแบบฝึกหัด บัตรงาน

ฝึกจากโจทย์ปัญหาที่นักเรียนคิดโจทย์และคิดหาคำตอบด้วยตนเอง มีการเสริมทักษะด้วยเกมและกิจกรรมต่างๆ **สุดท้ายขั้นการวัดผล/ประเมินผล** ครูจะตรวจผลงานจากแบบฝึกหัดและการบ้าน ตรวจแล้วให้ผู้เรียนแก้ไขข้อบกพร่องทันทีที่พบ ใช้การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในขณะที่สอนหรือร่วมกิจกรรม ทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน การประเมินผลจึงต้องมีวิธีการประเมินที่หลากหลายประกอบกัน”

ครูอุ๋น กล่าวถึงเทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ สอนอย่างไรให้ผู้เรียนจึงจะรักและอยากเรียนรู้ ครูบอกว่า “ตัวครูถือว่ามิมีบทบาทและสำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบถึงตัวเด็ก ถ้าครูดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้ว ผู้เรียนจะรักคณิตศาสตร์ ครูต้องให้ผู้เรียนเห็นความสำเร็จในผลงานของตนเองก่อน เพราะทุกคนต้องการความสำเร็จ ไม่ว่าเด็กเก่งหรือเด็กอ่อน ครูจึงควรให้ทุกคนพบความสำเร็จ ให้กำลังใจ สนใจเด็ก คอยช่วยเหลือดูแลจนผู้เรียนเกิดความรัก ความเคารพครูและในที่สุดทุกคนก็จะรักวิชาที่ครูสอนในที่สุด”

เทคนิคง่าย ๆ ที่นำมาฝากให้เพื่อนครูได้ลองนำไปใช้กัน หลากหลายรูปแบบการเรียนการสอนยังจะมีการนำมาเสนอให้อ่านกันอย่างต่อเนื่องทุกฉบับ หากผู้ใดคิดว่าตัวเองมีเทคนิควิธีการดี ๆ ที่น่าสนใจ เขียนมาบอกกล่าวกันได้ เพื่อเป็นตัวอย่างเผยแพร่ให้กับเพื่อนครูได้นำใช้เป็นแนวทางต่อไป

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-3461-1721

ครูยุคปฏิรูปต้องสร้างแนวความคิดใหม่

จุดเริ่มต้นความสำเร็จของการปฏิรูป

อ.ศรีเสาวลักษณ์ สุขเสริม ครูต้นแบบ ปี 2543 วิชาคณิตศาสตร์ ร.ร.บ้านขอนแก่นหนองบอน อ.เมือง จ.เลย เชื่อว่าการปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากความตั้งใจจริงและกระบวนการหรือเทคนิคต่างๆ ของเพื่อนครูแต่ละท่านแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการและแนวทางที่ถูกต้อง และเมื่อั้นเราจึงจะสามารถเดินทางไปสู่จุดหมายตามที่ต้องการได้

อ.ศรีเสาวลักษณ์ กล่าวถึงหลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนว่า “1. ต้องเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ พ.ร.บ.การศึกษาฯ ก่อนในมาตราที่เกี่ยวข้อง 2. วิเคราะห์หลักสูตรศึกษาคำอธิบายรายวิชา เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม 3. กำหนดคาบเวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์ 4. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน 5. ออกแบบกิจกรรม ศึกษาวิธีการ วางแผนในการจัดกิจกรรม 6. วางแผนเตรียมการ เช่น สำนวความพร้อมผู้เรียน อุปกรณ์การเรียน จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น 7. ดำเนินการสอน 8. ประเมินผล และสุดท้าย 9. แก้ไขข้อบกพร่องและติดตาม”

อ.ศรีเสาวลักษณ์ กล่าวถึงสิ่งสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือครูต้อง “เปลี่ยนกระบวนการทัศนเกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ เปลี่ยนวิธีคิดและความเชื่อของตนเอง ต้องเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใหม่

ตลอดเวลา การเรียนรู้จากประสบการณ์และตามสภาพจริงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเองและสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ต้องเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา เน้นกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่น หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สุดท้ายการประเมินผลต้องเป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติ เช่น การสังเกต ซักถาม สัมภาษณ์ขณะทำการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับความจริง”

อ.ศรีเสาวลักษณ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า “ครูต้องพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ แนวคิดหลักการ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตามในสิ่งที่นำเสนอ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่สำคัญและทันสมัย สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเองและให้มีการแลกเปลี่ยนทั้งความคิดเห็น และวิธีการแก้ปัญหา พร้อมให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้”

การจัดการเรียนการสอนไม่มีวิธี หรือรูปแบบการสอนใดที่ดีที่สุด หากแต่เราจะต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนและสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น ฝากให้วันนี้เพื่อนครูทุกๆ ท่านที่ยังไม่ได้ปฏิรูปตัวเองเร่งปฏิรูปตัวเองเสียที

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

Ins. 0-4281-2936

อ.นิภา ร.ร.เทศบาลบูรพาฯ มหาสารคาม

สอนแบบ 4 ชั้น เพื่อการเรียนรู้

อ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 รายการชุมชนคนเมือง เสนอเรื่อง ครูต้นแบบกับการพัฒนาการเรียนรู้ โดย อ.นิภา ชมพู่ ครูต้นแบบปี 2543 สาขาคณิตศาสตร์ ร.ร.เทศบาลบูรพาพิทยาคาร อ.เมือง จ.มหาสารคาม หลักการสอนของครู คือ ต้องเริ่มต้นจากการสำรวจตัวนักเรียนก่อน หลังจากนั้นจึงจะลงมือสอน ศึกษาข้อมูล วางแนวทางก่อนนำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนการสอน

อ.นิภา ใช้เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย **ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการสอน** ครูต้องสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน ครูต้องเป็นได้ทุกอย่างทั้งพ่อแม่และเพื่อน สร้างความเป็นกันเองให้กับเด็ก เมื่อเด็กเกิดปัญหาจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา ควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ มีการจัดการสอนแบบเชื่อมโยงกับพื้นฐานอาชีพของครอบครัวเด็กแต่ละคนหรือเรียกว่าการเรียนรู้จากความจำเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ 2 การอุ่นเครื่อง คือ การเตรียมการเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน หรืออาจเรียกว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาผสมผสาน เช่น การร้องเพลง การเต้นประกอบเพลง การแสดงละคร เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียน เด็กจะได้ไม่เบื่อและสนุกกับการเรียน **ขั้นตอนที่ 3 การสอน** เริ่มจากแนะนำปัญหา สร้างโจทย์ให้เด็กได้คิด ไตร่ตรองปัญหา เป็น

การนำความรู้ใหม่มาวิเคราะห์ เพื่อสร้างทางเลือก ด้วยคำตอบที่หลากหลาย ซึ่งเด็กอาจมีวิธีคิดได้หลายวิธี เด็กสามารถตั้งคำถาม เขียนคำถามส่งมาให้ครูดู พร้อมช่วยกันหาคำตอบ สุดท้ายให้นักเรียนนำเสนอทางออกของปัญหาที่ได้ค้นพบ อาจเสนอด้วยรูปแบบของการทำแบบฝึกหัดหรือโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ก็ได้ และ**ขั้นตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน** เป็นการสรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปความรู้ ปรับปรุงการเรียนรู้และเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เด็กนำเสนอผลงานของตนหน้าชั้นเรียน เด็กจะได้กล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก”

ครูนิภา กล่าวเพิ่มเติมว่า “การปรับรูปแบบการเรียนการสอนของครู ระยะเวลาต้องใช้เวลาแบบค่อยเป็นค่อยไป ครูต้องให้กำลังใจ สร้างความเชื่อมั่น ให้เด็ก ใสใจงานเด็กทุกชิ้น แรก ๆ ชิ้นงานควรให้เด็กช่วยกันทำก่อนแยกกันทำ ในภายหลัง ส่วนครูต้องมีจิตวิทยาในการสอนและปรับเปลี่ยนแผนการสอนของตน ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก”

ความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนการสอนอยู่ที่เทคนิคของครู แต่ทุกท่านจะผสมผสานระหว่างสาระความรู้กับกระบวนการเรียนรู้กันอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุขมากที่สุด สกศ.ขอเป็นกำลังใจให้กับเพื่อนครูทุกท่าน

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-4372-3265

เรียนคณิตศาสตร์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กับ ครูอดิศักดิ์ ร.ร.ดาราวិทยาลัย เชียงใหม่

1 ดยุคปัจจุบันมีการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นเครือข่ายที่มีศักยภาพในการสื่อสารที่สูงและรวดเร็ว นักเรียนสามารถส่งและรับข้อมูลถึงกันได้หลายรูปแบบทั้งที่เป็นข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวหรือแม้กระทั่งเสียง ด้วยประสิทธิภาพและความสำคัญของสื่อดังกล่าว ครูอดิศักดิ์ มหาวิทยาลัย ร.ร.ดาราวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ครูต้นแบบ ปี 2544 วิชาคณิตศาสตร์ จึงนำมาใช้เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

ครูอดิศักดิ์ เล่าถึงกระบวนการของการทำงานว่า “ขั้นต้นต้องฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการติดต่อสื่อสารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก่อน โดยครูจะเป็นผู้สั่งงานให้นักเรียนทำนอกเหนือจากเรียนในห้องเรียน ครูจะสั่งงานแต่ละขั้นลงบนเว็บบอร์ด ซึ่งนักเรียนจะต้องเปิดอ่านและศึกษางานแต่ละขั้นด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหานักเรียนไม่เข้าใจก็สามารถพิมพ์คำถามลงในเว็บบอร์ดได้ นักเรียนจะมีเวลาสำหรับทำงานแต่ละขั้นประมาณ 2 อาทิตย์ โดยใช้เวลาวางหลังเลิกเรียนหรือวันเสาร์อาทิตย์ งานบางขั้นที่นักเรียนทำได้จะสอนเพื่อนที่ทำไม่ได้ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนด้วยกัน แต่จะมีนักเรียนบางกลุ่มที่เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้ปกครอง และสำหรับการส่งงานนักเรียนสามารถส่งจากที่บ้าน ร้านค้าหรือที่โรงเรียนก็ได้”

ครูอดิศักดิ์ กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยบทเรียนออนไลน์ ว่า “ประกอบด้วย 1. **พิมพ์ที่อยู่ของโฮมเพจ** เช่น Mr.Adisak Mahawan E-Learning 2. **เมื่อเข้าสู่โฮมเพจแล้ว ให้นักเรียนเลือกที่บทเรียนออนไลน์** ซึ่งเป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในที่นี้จะมีเนื้อหาบทเรียนออนไลน์อยู่ด้วย 4 บทเรียน ได้แก่ การเขียนตัวเลข แทนจำนวน สมบัติของจำนวนนับ อัตราส่วนและร้อยละ และสมการ โดยนักเรียนจะศึกษาเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ที่นำเสนอผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์

3. **บางช่วงบางตอนของบทเรียนนักเรียนจะถูกกระตุ้นให้มีปฏิริยาสนองตอบเนื้อหาของบทเรียนจากการทำแบบฝึกหัด** โดยนักเรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียนผ่านเว็บ หรือสามารถโต้ตอบกับผู้เรียนคนอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งครูที่เข้าสู่บทเรียนในเวลาเดียวกัน หรือคนละเวลาก็ได้ นักเรียนจะพิมพ์หัวข้อประเด็นที่มีปัญหาหรือแบบฝึกหัดที่ยังไม่เข้าใจลงบนเว็บบอร์ดการศึกษา ซึ่งนักเรียนคนอื่น ๆ และครูจะช่วยกันตอบปัญหาให้หัวข้อประเด็นที่นักเรียนสงสัย และขณะเรียนนักเรียนอาจจะแชทกับเพื่อนด้วยกันหรือกับครูก็ได้

4. **เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาจนจบแล้วก็จะมีแบบทดสอบให้นักเรียนได้ฝึกทำ** ซึ่งในแบบทดสอบนั้นนักเรียนจะต้องกรอกชื่อ ชั้น เลขที่ อีเมล ข้อมูลทั้งหมดที่นักเรียนได้ทำในแบบทดสอบจะถูกส่งในลักษณะเป็นอีเมลมายังครูผู้สอน เมื่อครูผู้สอนตรวจเสร็จแล้วก็จะตอบอีเมลไปยังนักเรียน...”

อีกหนึ่งรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนกับการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโลกในยุคปัจจุบันอย่างผสมกลมกลืน

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-5324-1039 หรือ 0-9637-2275 โทรสาร 0-5324-9152

อ.อุทัย ร.ร.บ้านโป่ง

ความสำเร็จปฏิรูปการเรียนรู้

ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

การปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้นั้น ทุกส่วนของสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กควบคู่กันไปกับการปฏิรูปการเรียนการสอนของครูที่โรงเรียน

อ.อุทัย มงคลสิน ครูต้นแบบ ปี 2541 ร.ร.บ้านโป่ง กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย กับการใช้โครงการระบบนาข้าวและแปลงผัก เป็นตัวเชื่อมของการดึง ผู้ปกครองและชุมชนใน 2 หมู่บ้าน 600 หลังคาเรือนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา อาจารย์บอกว่าแรกๆ ผู้ปกครองนอกจากไม่สนับสนุนแล้ว ยังต่อต้านและเดินขบวนกันมาที่โรงเรียน โดยเรียกร้องให้ครูเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของตัวเองใหม่ เพราะถ้าเรียนอย่างนี้แล้วเด็กไม่ได้อะไร

ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงของอาจารย์ที่ต้องการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยยึดหลักสูตรผู้เรียนเป็นสำคัญ เวลาผ่านไปจนถึงวันนี้ ความพยายามของอาจารย์จึงเกิดผล ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญ เด็กมีความรู้ความสามารถที่จะไปแข่งขันกับเด็กที่โรงเรียนอื่นๆ ได้อย่างสบาย ผลการเรียนรู้ในชุมชนของเด็กให้ประโยชน์กลับสู่ชุมชนเป็นอันมาก เช่น ชุมชนเกิดความตระหนักรู้ของพิษภัยในการใช้ยาปราบศัตรูพืช เกิดทฤษฎีและการเรียนรู้แปลกๆ ใหม่ๆ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นปกติสุขมากยิ่งขึ้น

อ.อุทัย เล่าถึงการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียนและชุมชนว่า “เริ่มจากการวางแผนร่วมกันก่อนว่าเราจะทำอะไร ทำไม่ถึงทำและถ้าทำเสร็จแล้วเราและชุมชนจะได้อะไร หลังจากนั้นประสานงานกับชุมชนลงพื้นที่จริง บางครั้งผู้ปกครองก็จะเข้ามาลงพื้นที่กับเด็ก ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนแบบนั้นนอกจากความสนุกที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กแล้ว เด็กยังได้รู้จักการวางแผน วิเคราะห์และหาเหตุผลด้วยตนเอง ผลงานของเด็กแต่ละชิ้นจะให้เด็กรวบรวมเก็บรวมไว้เป็นเล่มของตนเอง ก่อนเปิดภาคเรียนจะนำผลงานเหล่านั้นมาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้เด็กและผู้ปกครองดู ส่วนเรื่องเทคนิควิธีการประเมินผลจะแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ครูเป็นผู้ประเมิน ส่วนที่ 2 เด็กประเมินตัวเอง และส่วนที่ 3 ให้เป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง ก่อนการประเมินครูต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ พร้อมกำหนดกฎเกณฑ์ให้กับทุกคนเข้าใจก่อน เพื่อให้การประเมินเป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน”

อ.อุทัย ให้อายละเอียดเพิ่มเติมว่า “ครูต้องพยายามสร้างบทบาทและเงื่อนไขให้กับผู้ปกครองและชุมชนมาก ๆ ให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนอกจากเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงแล้วเด็กถือว่าเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมไม่แพ้กัน เพราะเมื่อเด็กพูดอะไรหรือถ้าจะทำอะไรให้เกิดผลกับเด็ก ทุกคนพร้อมและยินดีที่จะทำให้เสมอ ครูตั้งใจที่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่โรงเรียนดำเนินการไปได้เร็วกว่าที่คิด เพราะด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่ทุ่มเทและช่วยกันผลักดัน ทำให้วันนี้ครูในโรงเรียนและผู้ปกครองใน 2 หมู่บ้านเกือบทุกคนมีความรู้และเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้กันอย่างแพร่หลาย”

ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพราะการเรียนรู้ คือ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-5395-3028, 0-5395-3169

“ดู คิด ทำ นำชีวิตเป็นสุข” เทคนิคสำคัญเพื่อการเรียนรู้

ครูโอมยงค์ ส.ร.วารินชำราบ อุบลฯ

ห นึ่งในหลากหลายเทคนิคเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ “ดู คิด ทำ นำชีวิตเป็นสุข” คือ ชื่อของกระบวนการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ของครูโอมยงค์ มีมาชาร.ร.เทศบาลบ้านสุขสำราญ อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ครุดันแบบปี 2544 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูโอมยงค์ ให้หลักการและความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า “ผู้เรียนคือ ผู้สร้างองค์ความรู้ขึ้นเองและต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เรื่องที่เรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เรื่องที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ **พร้อมต้องเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอย่างลงตัวและสอดคล้องกัน**”

ครูโอมยงค์ เล่าให้ฟังถึงแนวทางและขั้นตอนของการนำเทคนิคการเรียนรู้นี้แบบ “ดู คิด ทำ นำชีวิตเป็นสุข” มาใช้ในการปฏิรูปการสอนของครูว่า “เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง มีทักษะในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา มีระเบียบวินัย กล้าแสดงออก ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และที่สำคัญถือเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง

การสอนแบบนี้ เริ่มต้นจากการทดลองการสอนจากสิ่งแวดล้อม และใกล้ชิดตัวผู้เรียนก่อน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนจากสิ่งที่ตนเองสนใจ ให้นักเรียนวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครู หาสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ โดยการสร้างผังความคิด แล้วจึงวางแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับกลุ่มประสบการณ์และกลมกลืนกับหลักสูตร ด้วยการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ให้มีการประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพความเป็นจริง โดยผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง ผสมผสานกับการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน **มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ...”**

สุดท้ายครูไฉยยงค์ ผ่าบอกมาว่า “ได้มีโอกาสนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบนี้ไปพัฒนาสู่เพื่อนครูเครือข่าย เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นตัวอย่างในการวางแผนและปฏิบัติการสอน ผลปรากฏว่า ครูเครือข่ายทุกคนได้รับความรู้และมีความเข้าใจในความหมายของคำว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น สามารถที่จะนำไปสร้างเสริมและเพิ่มพูนระดับความรู้และประสบการณ์ของเพื่อนครูเครือข่ายเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี...”

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-4532-1664

เรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม

กับ อ.สมใจ ที่ ร.ร.สอาดเพ็ดิมวิทยา จ.ชุมพร

อ. สมใจ ปราบพล ครูต้นแบบ ปี 2542 วิชาสุขศึกษา ร.ร.สอาด-เพ็ดิมวิทยา อ.เมือง จ.ชุมพร กับการใช้เทคนิคการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย โดยใช้สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันเป็นสื่อ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและค้นพบแนวทางป้องกัน นี่คือนักเรียนการสอนเบื้องต้นที่ อ.สมใจ ปราบพล ได้สรุปให้เราฟัง

อ.สมใจ บอกว่าใช้กลยุทธ์แบบนี้มานานแล้ว พร้อมยกตัวอย่างให้เห็นภาพการจัดการเรียนการสอนกันแบบชัด ๆ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการสอนวิชากิจกรรมนันทนาการ อาจารย์เล่าให้เราฟังว่า “จุดประสงค์การเรียนวิชานี้คือ **ทำอะไรจึงจะเลือกกิจกรรมนันทนาการมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม** กิจกรรมการเรียนการสอนนี้จะต้องเริ่มต้นทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของความหมาย ความสำคัญและลักษณะของกิจกรรมนันทนาการก่อน โดยครูต้องใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด มีการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง ครูอาจใช้คำถามว่า ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะประกอบกิจกรรมนันทนาการประเภทใดและมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเลือกกิจกรรมนั้น ๆ และนันทนาการที่เลือกให้ประโยชน์กับใครบ้าง พร้อมให้มีการบันทึกและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

การเสนอโครงการจะให้ทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอเป็นรายบุคคล นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันพิจารณาเลือกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง หลังจาก

**ปฏิบัติแล้วร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติ มีปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ
แนวทางแก้ไข ประโยชน์ที่ได้รับและความรู้สึกต่อการปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้
อย่างไร** กิจกรรมที่ได้รับการคัดเลือก อาจเป็นกิจกรรมประเภทต่างๆ เช่น เป็น
อาสาสมัครเลี้ยงอาหารว่าง มอบของที่ระลึกและจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่คนชรา
โดยให้เจ้าของโครงการนำเสนอเหตุผลในการเขียนโครงการนั้นๆ ประกอบด้วย”

สุดท้าย อ.สมใจ ได้สรุปถึงสิ่งที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ว่า
“ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย เป็นขั้นตอน มีการสร้าง
สรรค์จินตนาการและได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล นักเรียนจะได้รับ
ประสบการณ์ตรง เกิดความสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เลือกทำ
กิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข เมื่อทุกคน
ได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากกลุ่มจะทำให้ผู้น้อยยอมรับและยอมรับ
ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล”

**กระบวนการเรียนการสอนแบบนี้ คงไม่แตกต่างกันไปมากนักหรือ
ยากเกินไปสำหรับครูยุคปฏิรูปการเรียนรู้ วันนี้ท่านล่ะพร้อมหรือยัง...ที่จะ
ร่วมกันเป็นครูยุคปฏิรูปการเรียนรู้**

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่
โทร. 0-7751-1014 หรือ โทรสาร 0-7751-1995

วิจัยชั้นเรียนตามธรรมชาติ

แบบ อ.จงจิตร

วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ... ไม่ยากสำหรับครูมืออาชีพ

ก ารวิจัยในชั้นเรียน ไม่ใช่เรื่องยากที่ครูระดับมืออาชีพทั้งหลายจะทำได้และไม่จำเป็นต้องว่าครูทุกคนจะต้องเรียนวิชาวิจัยมา เพราะการวิจัยถือเป็นธรรมชาติของการเรียนรู้ตามวิธีวิทยาศาสตร์ ที่เป็นวิถีธรรมชาติของการแก้ไขปัญหามนุษย์ อ.จงจิตร บัวไพจิตร ครูต้นแบบ ปี 2543 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน อ.เมือง จ.ลำพูน สังกัดกรมอาชีวศึกษา เล่าถึงวิธีวิจัยแบบธรรมชาติ โดยมีขั้นตอนง่ายๆ ดังนี้

“เริ่มจากวางแผนการสอนร่วมกับนักเรียน ทดลองสอน สังเกตทุกขั้นตอน **2. เก็บข้อมูลจากผลการสอน** โดยวิธีการบันทึกผลการสอนด้วยตนเอง จากการสังเกตผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ดูจุดเด่นจุดด้อยของการปฏิบัติการสอน **3. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ดูปัญหา** หากจุดบกพร่อง **4. หาสาเหตุของปัญหา** โดยพิจารณาตามสภาพจริง **5. วางแผนคิดค้นหาวัตกรรมการแก้ปัญหา** ด้วยวิธีการธรรมชาติ

6. ลงมือทดลองหรือปฏิบัติตามวิธีการที่ได้คิดค้น โดยการออกแบบเครื่องมือเพื่อวัดผล **7. หากยังมีข้อบกพร่อง เก็บข้อมูลมาหาสาเหตุและคิดค้นวิธีการใหม่อีกครั้ง** และ **8. นำงานที่ปฏิบัติทั้งหมดมาเขียนเป็นรายงานการวิจัย** เชิงพรรณนาอย่างง่ายๆ เช่น ปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ไข ผลการแก้ไข และความภูมิใจในผลสำเร็จ เป็นต้น

และจากวิธีการวิจัยแบบธรรมชาตินี้ จึงได้นำมาประยุกต์เป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งได้นำมาใช้กับการเรียนวิชาภาษาไทย ในหน่วยการสอนเรื่อง *การเขียนสะกดคำและการอ่านคำในภาษาไทย* โดยฝึกให้ผู้เรียนเริ่มต้นจากการรู้จักวางแผนงาน โดยใช้ตารางความคิดด้วยรูปแบบง่าย ๆ ตามที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ออกมา พร้อมกำหนดเงื่อนไขเวลาในการทำงาน และลงมือทำเครื่องมือตามกิจกรรมที่คิด”

อ.จงจิตร กล่าวเพิ่มเติมว่า “ผลการเรียนลักษณะวิจัยแบบธรรมชาติที่ผู้เรียนเป็นผู้วิจัยพบว่า ความสามารถของผู้เรียนจะมีความหลากหลาย มีการผสมผสานในการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน เช่น การนำความรู้ด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในการนำศิลปะและภาษามาผสมผสานกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำเสนอผลงานด้วยการบูรณาการ เป็นต้น สำหรับขั้นตอนการนำเสนอผลงานเป็นขั้นตอนที่ทุกคนจะได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการวัดเจตคติในลักษณะการมองเห็น มองผู้อื่นอย่างยุติธรรม และที่สำคัญเรายังได้รับข้อคิดเห็นจากผู้เรียนว่าการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นวิธีการสอนที่สนุก ได้เรียนตามความสามารถ ตามความถนัดและได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนและกลุ่มที่ทำผลงานได้สำเร็จ”

สุดท้าย อ.จงจิตร ย้ำกับเพื่อนครูอีกครั้งหนึ่งว่า “การทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่สิ่งที่ทำไม่ได้ เป็นวิธีการที่ครูมืออาชีพทุกคนทำอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องขอยืมวิธีการของใคร ครูต้องเริ่มทำจากธรรมชาติ จากปัญหาที่ครูพบ วิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการพัฒนา จนนำไปสู่การแก้ปัญหา พร้อมสรุปผลและเมื่อมีปัญหาก็เกิดขึ้นมาใหม่ก็แก้ใหม่ หมุนเวียนกันไปแบบนี้”

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-5351-0334, 0-5351-1073

การเรียนรู้...ต้องเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

ครูจันทรา วิทยาลัยอาชีวมหาสารคาม

“ผู้ที่ประสบความสำเร็จ พบความก้าวหน้าในชีวิต มักเป็นผู้คิดเก่ง ทำเก่ง คือ รู้คิด รู้ทำ ชาวคนไทยส่วนมากพื้นฐานการคิดไม่เก่ง อาจเป็นด้วยวัฒนธรรม ระบบการศึกษา จึงทำให้พร้อมที่จะเป็นผู้ตาม ตลอดเวลา เมื่อเป็นผู้ใหญ่จึงไม่กล้าคิด กล้าทำ หากฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จัก คิด รู้จักแสวงหา รู้ทำ ด้วยกระบวนการซ้ำๆ ก็จะเกิดทักษะ ย่อมเป็น ผลดีต่อการคิดค้น สร้างสรรค์ พัฒนางาน...” ครูจันทรา ทองประดิษฐ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม ครูต้นแบบ ปี 2544 วิชาภาษาไทย กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐาน เพื่อนำมาบูรณาการร่วมกับกระบวนการ เรียนรู้จากการปฏิบัติ

ครูจันทรา ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติว่า “**ครูใช้กลยุทธ์บันได 4 ขั้น เพื่อการก้าวไปสู่ความสำเร็จ** ประกอบด้วย **ขั้นที่ 1 ค้นความรู้เดิม** เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แล้ว จัดกิจกรรมเริ่มต้นด้วย เทคนิควิธีที่หลากหลาย เช่น เกม คำถามนำ ปุจฉา-วิสัชนา แฝงฝังความคิด บทบาทสมมติ เป็นต้น เพื่อดึงประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ **ขั้นที่ 2 เสริมความรู้** เป็นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสภาพแวดล้อมข้อเท็จจริงหรือจากสื่อต่างๆ อาจใช้กิจกรรมกลุ่มหรือรายบุคคล เรียนเล่นได้ทั้งในและนอกสถานที่ **ขั้นที่ 3 นำสู่การปฏิบัติ** เน้นกิจกรรมฝึกทักษะทั้งด้านวิชาการหรือวิชาชีพ เพื่อให้ผลงานสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ ที่อาจได้จากการคิดค้น สร้างสรรค์ พัฒนารูปแบบ แก้ไขปัญหาจากการประมวลความรู้เดิมและเติม

ความรู้ใหม่ สามารถกำหนดออกมาเป็นรูปแบบของตนเอง และ**ขั้นที่ 4 จักรระบบความรู้** เป็นขั้นที่ได้ผลงาน นักเรียนต้องสรุปที่มาและผลที่ได้รับ ทั้งผลดีและผลเสีย กำหนดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ได้ออกมาเป็นผลงาน เขียน พูด ชี้แจง อธิบายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ถือเป็นการจัดระบบองค์ความรู้ด้วยตนเอง...”

ครูจันทร์ภา กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนว่า “ครูจัดในลักษณะที่เรียกว่า สามารถปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ได้ มีพื้นที่เพื่อทำกิจกรรม เป็นลักษณะหันหน้าเข้าหากัน เว้นพื้นที่กลางห้อง ใช้กระดานการเรียนรู้ 2 ด้าน ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกเสมอภาคกันไม่เน้นแถวหน้าแถวหลัง ทำให้ครูดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง ใกล้ชิดนักเรียน นักเรียนจะมีมุมมองที่กว้างมากขึ้น ลดภาวะการเผชิญหน้าระหว่างครูและนักเรียน ดูไม่เป็นทางการมากนัก ผลจากการประเมินพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนลักษณะนี้ค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ห้องเรียนยังตกแต่งให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ 1. การจัดทำป้ายนิเทศ ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ใหม่ ความรู้เดิม ระเบียบปฏิบัติ ข่าวสาร การมอบหมายงาน 2. การแสดงผลงานดีเด่นของนักเรียนที่ชนะการประกวด 3. มุมน้่าน โดยจะขอรับบริจาคหนังสือ นิตยสารต่างๆ หรือตำราเอกสารต่างๆ ที่นักเรียนอ่านแล้วมาจัดวาง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 4. มุมจัดสื่อ ใช้เก็บอุปกรณ์การเรียนการสอน 5. พื้นที่แสดงคำขวัญ สุภาษิต ประจำชั้นเรียน เพื่อเตือนใจ ย้ำคิด ย้ำเตือนนักเรียน สำหรับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนแบบนี้จะทำให้นักเรียนได้มีที่พักสายตา มีหนังสือให้อ่าน ให้ค้นคว้า เป็นการช่วยเสริมแรง เสริมความคิดให้กับนักเรียนในบรรยากาศที่รื่นรมย์ สบายตา สบายใจ...”

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-4371-1371, 0-4372-1865

เรียนรู้กับครูสาวลักษณ์

ครูต้นแบบสังคม

ร.ร.สอาดเพ็ดิม ชุมพร

อ เมื่อวันที่ 28 ม.ค. 45 รายการชุมชนคนเมือง ช่วงความรู้คู่ชีวิต ทางสถานีวิทยุคลื่น FM 92.5 เสนอเรื่อง ครูดี ครูเก่ง ผู้นำปฏิรูป การเรียนรู้ โดย ครูสาวลักษณ์ รอดผล ครูต้นแบบ ปี 2543 สาขา สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสอาดเพ็ดิมวิทยา อ.เมือง จ.ชุมพร เป็นวิทยากรมาให้ความรู้ พร้อมแนะนำเทคนิคการเรียนรู้แบบยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูสาวลักษณ์ กล่าวว่า “วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก ครูจึงต้องใช้การสอนแบบบูรณาการเข้ามาช่วย และการสอนของครูต้องไม่ยึดติดกับเนื้อหาในหนังสือมากเกินไป ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าหาความรู้จาก แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ชุมชน เป็นต้น ครูควรเน้น กระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กมากๆ ไม่ใช่เน้นที่เนื้อหาวิชา เราจะสอนอย่างไรให้ เขาสนุกและรักที่จะเรียน สิ่งที่ครูให้นักเรียนนั้นไม่ใช่เพียงแค่อ่านหนังสือ อย่างเดียว จะต้องสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการคิดและได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น ครูจึงต้องศึกษาเนื้อหาหลักสูตร จุดประสงค์ วิเคราะห์รูปแบบที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียน กระบวนการที่ให้เกิดประสิทธิผล

ขณะนี้ครูใช้หลักการสอนที่เรียกว่า Cippa Model เริ่มจาก **ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่การสอน** ครูจะเป็นผู้สร้างและกระตุ้นความสนใจ ความพร้อมในการเรียน **ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม** ให้สอดคล้องตามหลักการเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้

Cippa มาจาก คำว่า $C = Construct$ ให้นักเรียนรู้จักสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา $I = Interaction$ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของ นักเรียน แบ่งงานกันทำ ร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน $P = Product$ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ $P = Process$ นักเรียนได้เรียนรู้ กระบวนการควบคู่ไปกับผลงานของตัวเอง $A = Application$ นักเรียนสามารถนำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

ครูเสาวลักษณ์ กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญว่า “ผู้สอนต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับการสอนและครูต้องศึกษาวิธีสอนในแต่ละวิชา เพราะ ธรรมชาติของแต่ละวิชาจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบนี้จึง ประกอบด้วยความหลากหลายของรูปแบบและความแตกต่างของผู้เรียน และถ้า ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนเข้ามาช่วยก็จะเป็นการช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

ครูเสาวลักษณ์ ได้ยกตัวอย่างให้เห็นดังเช่น “ให้นักเรียนไปสุดดค์ศึกษา พิธีกรรมต่าง ๆ กับพระภิกษุสงฆ์ที่วัด แล้วมาแสดงบทบาทสมมติหน้าห้องให้ เพื่อน ๆ ดู โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและแบ่งหน้าที่กันเอง มีการวางแผนการทำงาน ใครสัมภาษณ์ ใครจดข้อมูล ใครพิมพ์งาน เป็นต้น และมีครูเป็นที่ปรึกษา พยายามอย่าให้พิธีกรรมซ้ำกัน เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้หลาย ๆ พิธีกรรม สำหรับการประเมินผลจะมีใบประเมินหัวข้อที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ความ เหมาะสมของตัวแสดง โดยให้เพื่อนและครูช่วยประเมิน ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะ ให้ เหตุผลของคะแนนในกลุ่มของตนที่ได้ว่าควรได้เท่าไรและเพราะอะไร การเรียน การสอนแบบนี้นอกจากจะเป็นเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงแล้ว ยังเป็นการสร้างระบบคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอีกด้วย”

ผู้อ่านสามารถติดตามฟังรายการชุมชนคนเมือง รายการที่นำเสนอ รูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอนจากประสบการณ์การถ่ายทอดของ เพื่อนครูแห่งชาติและครูต้นแบบ ได้ทุกวันจันทร์ เวลา 15.15-15.45 น.

เรียนภาษาอังกฤษแบบฟังตนเอง

กับ ครูประหยัด ที่ ร.ร.ไชยวานวิทยา อุดรธานี

“

ไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่ชอบ” 3 คำนี้ คุณครูทุกท่านที่ได้ยินจากปากลูกศิษย์ของตัวเองคงไม่มีใครชอบเป็นแน่ ทำอย่างไรให้ลูกศิษย์รู้เข้าใจและชอบน่าจะเป็นสิ่งที่คุณครูทุกคนต้องการมากกว่า โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยแล้ว 3 คำข้างต้นแทบไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เลย ครูประหยัด ฤชาภูถิล ครูต้นแบบ ปี 2541 ร.ร.ไชยวานวิทยา อ.ไชยวานวิทยา จ.อุดรธานี ได้ทำการปฏิรูปการสอนของตน โดยใช้วิธีสอนแบบฟังตนเอง ทำให้วันนี้ 3 คำข้างต้นคุณครูไม่ได้ยินจากปากลูกศิษย์อีกเลย

ครูประหยัด ปัจจุบันสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายบอกว่า “การสอนภาษาอังกฤษจะต้องให้นักเรียนได้สัมผัสและมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ ด้วยการอาศัยกิจกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยสอน เพราะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่เข้าใจและเรียนอย่างมีความสุข การเรียนภาษาอังกฤษแบบฟังตนเอง คือ การเรียนที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน โดยมีครูคอยดูอยู่ห่างๆ นักเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ในห้องเรียนมากขึ้น และหาเวลาว่างให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองอยู่เสมอจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือภาษาอังกฤษ แบบเรียนที่น่าสนใจต่างๆ ฟังเทปเพลง ทำแบบฝึกหัดหรือดูวิดีโอ เป็นต้น

ครูจะให้นักเรียนแต่ละคนมีสมุดบันทึกเล่มเล็ก ๆ คนละเล่ม เพื่อบันทึกผลการทำงาน สมุดเล่มนี้เป็นเสมือนสมุดจดงาน สมุดแบบฝึกหัดและอีกหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน การเรียนแบบนี้ควรเริ่มต้นจากการนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนแต่ละบทด้วยรูปแบบเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ครูมี เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนนั้นก่อน **ขั้นที่ 2 ฝึกปฏิบัติ** ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทางภาษาด้วยตนเองไม่ว่าวิธีใดก็ตาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น และ **ขั้นที่ 3 เป็นการประเมินผล** เพื่อทดสอบว่า 2 ขั้นที่ผ่านมานักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด”

ครูประหยัด ถึงหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนแบบนี้ว่า “ครูต้องลดบทบาทตัวเองลง ทำอย่างไรให้นักเรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด สิ่งแรกที่ครูทำ คือ การฝึก คือ ให้นักเรียนรู้จักฟัง พูด อ่านและเขียน กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหา ฝึกให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและให้นักเรียนเก่งช่วยนักเรียนอ่อน พร้อมใช้สื่อและใบงานโดยให้ทุกคนทำด้วยตนเอง เป็นการฝึกการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน ครูจะจัดให้มีมุมหรือห้องให้นักเรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวสื่อที่ใช้ต้องบอกชื่อเรื่องทักษะ ที่มาของสื่อจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน แบบฝึกหัดต้องมีความชัดเจนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีคำเฉลยคำตอบทุกแบบ ฝึกหัดพร้อมเกณฑ์ประเมิน และควรมีแบบประเมินผลการเรียนตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้บันทึกผลการเรียนของตนควบคู่กันไป”

การเรียนแบบนี้ ครูบางท่านอาจคิดว่าบทบาทของตนกำลังจะลดน้อยลง แต่จริงแล้ว ครูกลับยังมีบทบาทมากขึ้นคือ ต้องทำการบ้านหนักขึ้น ต้องหากกลยุทธ์และเทคนิควิธีการต่างๆ เข้ามาสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน และคิดอยู่เสมอว่าทำอย่างไรจึงจะเสริมให้เด็กของคุณได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร 0-4226-7092

หลากหลายความคิด

กับ...การเป็นส่วนหนึ่งของครูต้นแบบ

๓ ตลอดเวลา 4 ปีที่ผ่านมา โครงการนำร่องครูต้นแบบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ผลิตครูออกมาเป็นครูต้นแบบจำนวน 586 คน และสามารถนำไปสู่การพัฒนาครูเครือข่ายได้ประมาณ 9,000 คน เพื่อให้เพื่อนครูเหล่านี้ได้ร่วมมือกับครูทั่วประเทศปฏิรูปการเรียนการสอนของตนและพัฒนาคุณภาพครูให้สูงขึ้น เพราะครู ถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาไทยก้าวไปสู่ความสำเร็จ

จากครูต้นแบบ ปี 41 จนมาถึงครูต้นแบบ ปี 44 วันเวลาที่ผ่านไปมากับบทบาทและภาระหน้าที่ของการเป็นครูต้นแบบ ครูทุกคนต่างภาคภูมิใจในเกียรติประวัติของตน ส่งผลให้ครูได้มีโอกาสพลิกผันชีวิตของตนเองและพัฒนาตนเองได้สมกับเป็นครูยุคปฏิรูปการศึกษา ฉบับนี้จึงขอนำความรู้อะไรสักอย่างของตัวอย่างเพื่อนครูเหล่านั้นมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้ฟังกัน...

“ครูได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการขยายเครือข่าย ทั้งเครือข่ายในโรงเรียนและโรงเรียนใกล้เคียง ประกอบกับโรงเรียนเป็นโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ของสทศ. ทำให้ครูและผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนและปฏิรูปการเรียนรู้มากขึ้น สิ่งที่กำลังทำอยู่ขณะนี้คือ การดึงศักยภาพของชาวบ้านในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ กับโรงเรียน ครูโชคดีที่มีเพื่อนร่วมทางเยอะมาก แรกๆ อาจดูเหมือนเป็นคนแปลกหน้า ทุกคนสนุกที่ได้ทำงานร่วมกัน **ที่โรงเรียนมีเพื่อนครูมาดูงานกันค่อนข้างมาก จะใช้วิธีนัดวันและเวลาให้เดินทางมาพร้อมกัน ให้ผู้มาดูงาน**

ได้เข้ามาสัมผัสบรรยากาศของความเป็นจริงและเป็นธรรมชาติ โดยปล่อยให้เด็กได้เรียนไปตามปกติ ครูต้องไม่ให้เด็กเสียการเรียน ...”

*ครูศุภกรศิริ รั้วคำอินทร์ ร.ร.ประสานสามัคคีวิทยา อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
ครูต้นแบบ ปี 41 วิชาคณิตศาสตร์*

“ก่อนที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูต้นแบบ ปี 42 จนมาเป็นครูแห่งชาติ ปี 43 รูปแบบการเรียนการสอนอาจเปลี่ยนไปบ้าง จากเดิมที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมาเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนครูเครือข่ายก็จะเป็นกลุ่มเดียวกัน มีกระจายออกไปทุกกลุ่มวิชา เกาะกลุ่มทำงานร่วมกันอย่างเหนียวแน่น ครูเครือข่ายที่อยู่ในโรงเรียนหากมีอะไรสงสัยก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอยู่เสมอ ส่วนที่อยู่นอกโรงเรียนก็จะนัดปรึกษากันในช่วงวันหยุด ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน **สุดท้ายขออยากฝากเพื่อนครูทุกคนว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวันนี้ อาจทำให้ครูหวงสถานภาพของตน แต่ครูต้องไม่ลืมว่าหน้าที่ของครูอยู่ที่การสอนหนังสือนักเรียน ครูจึงต้องรับผิดชอบและแบ่งเวลาให้ดี...”**

*ครูรัตนา สติदानนท์ ร.ร.สตรีศรีสุริโยทัย เขตสาทร กรุงเทพฯ
ครูต้นแบบ ปี 42 วิชาภาษาไทย*

“ภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อเด็กๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ที่ผ่านมาครูทำอะไร ก็ยังคงต้องทำอย่างนั้นเหมือนเดิม มีการเผยแพร่ความรู้ให้กับครูท่านอื่นๆ เสมอ ส่วนตัวครูเองได้พัฒนาตนเองด้วยการเข้าร่วมการประชุมสัมมนาต่างๆ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้กับครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ส่วนการสร้างและพัฒนาครูเครือข่าย โชคดีที่ครูทุกคนมีความกระตือรือร้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ของตน ทำให้ทุกคนเกิดพัฒนาการที่ดี **สุดท้ายขออยากให้เพื่อนครูทุกคนมีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีความตั้งใจรับผิดชอบบทบาทของตนให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน...**

ครูเสาวณี แกสมาน ร.ร.บ้านนาง อ.เหนือคลอง จ.กระบี่
ครูต้นแบบ ปี 42 วิชาการจัดประสบการณ์

“ภายหลังจากได้เป็นครูต้นแบบ มีคนรู้จักมากขึ้น และต้องทำงานหนักมากขึ้น บางครั้งเพื่อนครูจะมาดูงานที่โรงเรียน ทำให้ต้องแบ่งเวลาให้ดี แต่ก็ไม่เป็นปัญหา จะใช้เวลาส่วนใหญ่เฉพาะวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เพื่อไม่ให้กระทบกับเวลาเรียนของเด็ก ๆ **ตอนนี้ครูได้พยายามพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยร่วมกับเพื่อนครูเครือข่ายที่มีอยู่ประมาณ 10 คน เพื่อให้สมกับที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นครูต้นแบบ...**”

ครูรัตนาวรรณ ธนานุรักษ์ ร.ร.วัดตลาดโพธิ์ อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี
ครูต้นแบบ ปี 43 วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต

“การเป็นครูต้นแบบ ทำให้ชีวิตครูเปลี่ยนไปมาก ต้องมีการพัฒนา และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิชาการและเพื่อนครูท่านอื่นๆ อยู่เสมอ พร้อมศึกษาเอกสารตำราต่างๆ ที่ต้นสังกัดและ สกศ. ส่งมาให้ แล้วจึงสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนของเราและเพื่อนครูเครือข่าย และ**การที่เราได้มีโอกาสนำผลงานไปจัดแสดงในสถานที่ต่างๆ ทำให้ต้องเกิดการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา** ขณะนี้ครูเครือข่ายหลายคน สามารถนำรูปแบบการสอนที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นไปใช้สอนให้กับนักเรียนของตนเองแล้ว...”

ครูจิราภรณ์ วงษ์ทวีโพธิ์ ร.ร.สุโขทัยวิทยาคม อ.เมือง จ.สุโขทัย
ครูต้นแบบ ปี 43 วิชาพระพุทธศาสนา

1 เมื่อครั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดงานรวมพลังเพื่อปฏิรูปการศึกษาไทย ครั้งที่ 2 ขึ้น ระหว่างวันที่ 22-24 มีนาคม 2545 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เขียนได้เดินขึ้นไปชั้น 4 อาคารจัดงาน ทั้งซีกซ้ายและขวาของอาคารเป็นห้องคลินิกการเรียนรู้ มีครูต้นแบบ ประมาณ 30 คน มาจัดนิทรรศการแสดงผลงานของครูและนักเรียน พร้อมเปิดคลินิกแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอนให้กับผู้สนใจที่เดินผ่านไปมา

ตลอดทั้ง 3 วันของการจัดงาน เพื่อนครูท่านหนึ่งบอกว่า “ช่างเป็น 3 วันที่มีคุณภาพจริงๆ มีเพื่อนครูที่สนใจและอยากจะปฏิรูปตัวเองได้มีโอกาสแวะเวียนเข้ามาอยู่ตลอดเวลา บางคนมาวันแรกยังไม่พอ วันที่สองและวันที่สามยังมาอีกเห็นอย่างนี้แล้วประทับใจ ทำให้หายเหนื่อย...”

อ.สมสุข แสงปราบ ครูต้นแบบ 43 ร.ร.นางรอง อ.นางรอง บุรีรัมย์ นำอนุทิน 3 หน้ามาแสดง พร้อมเสนอขั้นตอนการจัดทำอย่างง่าย ๆ อาจารย์บอกว่า “อนุทิน 3 หน้า คือ การเขียนบันทึกสรุปการสอนของครูใน 1 สัปดาห์ มีสาระหลัก 3 ประการ คือ 1. บรรยายภาคการสอน ปรัชญาการณที่เกิดขึ้น 2. ข้อสังเกตด้านพฤติกรรมการสอนของครูและนักเรียน และ 3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอน สรุปเป็นรูปแบบการวางแผนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนครั้งต่อไป” ถัดมาเป็นคลินิกของ **อ.นิภา ทนภู** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.เทศบาลบูรพาพิทยาคาร มหาสารคาม **อ.จวีร์คัน**

นันทภา ครูต้นแบบ 42 ร.ร.นารีอนุกุล อุบลราชธานี และ **อ.พรอนันต์ ทองธรรมชาติ** ครูต้นแบบปี 43 ร.ร.พุทไธสง อ.พุทไธสง บุรีรัมย์

ที่คลินิก **อ.ชานนท์ เศรษฐแสงศรี** ครูต้นแบบ 42 ร.ร.เทศบาล 2 (มุขมนตรี) อุดรธานี ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 7 ชั้นตอน เริ่มต้นจากทักทายด้วยวัฒนธรรมไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม นิยมประชาธิปไตย (เน้นกระบวนการกลุ่ม) ดูแลใกล้ชิดเด็กรายบุคคล ฝึกฝนซ้ำ ย้ำทวน (ฝึกพูด เขียน อ่าน) เชิญชวนคุณธรรมและเน้นย้ำภาษาไทยพื้นฐาน ส่วน **อ.ศรีเสาวลักษณ์ สุขเสริม** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.บ้านขอนแก่นหนองบอน เลยนำเสนอโครงการคณิตศาสตร์เรื่องรูปทรงพิศวงด้วยกระดาษรีไซเคิลและเรื่องแฟ้มประดิษฐ์ **อ.นิศยารรณ จินะปัญญา** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.เทศบาล 2 หนองบัว อุบลราชธานี ตั้งหัวข้อไว้ว่า “จัดกิจกรรมในวงกลมอย่างไร จึงจะพัฒนาเด็กให้ไปถึงเป้าหมายได้”

และยังมีคลินิกที่น่าสนใจต่าง ๆ อีกจำนวนมาก เช่น **อ.มธุรี ทับทิมหิน** ครูต้นแบบ 42 ร.ร.เวทวันวิทยา อ.เดชอุดม อุบลราชธานี กับการนำแผนการสอนรูปแบบจักรวาลและอวกาศมาแสดง ล่าสุดอาจารย์บอกว่าได้ผ่านความเห็นชอบจาก สสวท.เรียบร้อยแล้ว ส่วนของ **อ.เลิศชัย สอนสุภาพ** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.บ้านดอกไม้ เลย **อ.ละมิตร์ บาดะศรี** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.บ้านหาดทรายขาว ผามูม อ.เขื่องคาน เลย **อ.ศรีวิไล รักษา** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.มหาชนะชัย ยโสธร **อ.มณฑนา นวลสิงห์** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.บ้านหนองตากรวย อ.วานรนิวาส สกลนคร **อ.ถาวร ชดมาลี** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.เมืองเลย จ.เลย และ **อ.บุญมา วีระปรีชากร** ครูต้นแบบ 42 ร.ร.สนามบิน ขอนแก่น เสนอกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ ใช้วิทยาศาสตร์เชื่อมกับกระบวนการเรียนรู้ งานใหญ่ ๆ อย่างนี้ อาจารย์นำโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง “น้ำหอมดับกลิ่นจากดอกไม้ไทย” ที่ได้รับรางวัลรองอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ สปช.มาแสดง และผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากฝีมือเด็ก ๆ อีกมากมาย

อ.มณีวรรณ จิตธรรมา ครูต้นแบบ 42 ร.ร.บ้านคำยาง อ.วังสามหมอ อุดรธานี เจียนบนกระดานไว้ว่า “โครงการเยี่ยมห้องชมบ้าน” คือ การขยายเครือข่ายพัฒนาครู มีการให้ความรู้กับเพื่อนครูเครือข่ายและครูที่สนใจ หลากหลายรูปแบบ เช่น การพูดคุย การอบรมและสำเนาแจกเอกสารสำคัญๆ ที่ สกศ. จัดส่งมาให้ นอกจากนี้อาจารย์ยังบอกว่า “ถูกรับเชิญจากกรมสามัญศึกษาและสถาบันราชภัฏไปพูดให้ความรู้กับครู เกี่ยวกับ การบูรณาการวิชาอยู่บ่อยๆ ในวันเสาร์และอาทิตย์”

อ.รุ่งทิพา ธรรมธนะ ครูต้นแบบ 43 ร.ร.บ้านหนองตาदन้อย อ.ลำปลายมาศ บุรีรัมย์ นำสื่อสฤาษิตคำพังเพยมาแสดง เป็นสื่อที่ทำให้เด็กสามารถตั้งคำถามได้ด้วยตนเอง เด็กจะกล้าคิด กล้าพูดและกล้าถามมากขึ้น วันนั้น อ.รุ่งทิพานำมาให้เพื่อนครูได้ศึกษาเรียนรู้มากกว่า 50 เรื่อง **อ.ศรีวิไล รักษา** ครูต้นแบบ 43 ร.ร.มหาชนะชัย ยโสธร ดัดป้ายตัวใหญ่ไว้ว่า สื่อการสอน วิชาศิลปะศึกษา “เทคนิคทำกระดาษลายหินอ่อน” “เทคนิคการโรยสี” เน้นกระบวนการกลุ่ม แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้เด็กมีโอกาสช่วยเหลือกัน เกิดความประทับใจในวิชาศิลปะ เด็กได้สร้างผลงานออกมาเป็นจำนวนมาก ทุกคนเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข

อ.นภาพร เฟื่องบุญ ครูต้นแบบ 43 ร.ร.ชุมชนดงมะไฟเจริญศิลป์ สกลนคร สอนภาษาไทย ชั้น ป.6 เน้นโครงงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ค้นหาปัญหา 2. ใ้โครงงาน 3. ใ้โครงงาน 4. ใ้โครงงาน 5. ใ้โครงงาน 6. ใ้โครงงาน โดยโครงงานนี้ยังให้เด็กรวมตัวกันทำงานเป็นกลุ่ม ในหัวเรื่องต่างๆ เช่น “กำจัดขยะ” “ค้นหาซื้อบ้านดงมะไฟ” “สี 12 ของบ้านดงมะไฟ” “วิธีการทำเตาอังโล่” โดยเฉพาะเรื่องสามัคคี คือพลัง อาจารย์เล่าให้ฟังว่า “เริ่มจากการที่ห้องเรียนมีอากาศร้อนอบอ้าว เด็กๆ จึงช่วยกันคิดว่าควรจะทำอย่างไรดี และทุกคนก็ลงความเห็นร่วมกันว่าน่าจะซื้อพัดลมมาช่วยระบายความร้อน โดยลงทุนกันคนละ 5 บาท เพื่อไปหาซื้อผักและเก็บผัก

ที่บ้านไปขายที่ตลาดหลังเลิกเรียน 3 เดือนผ่านไป ความหวังของเด็ก ๆ ที่จะมี
พัฒนาเพื่อเปิดให้ความเย็นในห้องเรียน จึงเป็นไปได้อย่างตั้งใจ อีกหนึ่งโครงการ
ที่อาจารย์ถ่ายทอดออกมาอย่างภาคภูมิใจ

**สำนักงานฯ ขอขอบคุณเพื่อนครูทุกท่านที่เสียสละเวลานำผลงาน
ดี ๆ มาแสดงให้กับผู้เข้าชมงานในวันนั้นกันอย่างเต็มอ้อม ผู้ถ่ายทอดและ
ผู้ได้รับการถ่ายทอดต่างพอใจในสิ่งที่ตนเองได้รับกันถ้วนหน้า แม้งานนี้ผู้คน
จะไม่ล้นหลามเหมือนทุกๆ ครั้งที่ผ่านมา แต่สิ่งที่ทุกคนได้รับคือ การได้มี
เวลาพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มที่ สำนักงานฯ จะสัจจร
ไปพบกับทุกๆ ท่านทั่วประเทศเร็ว ๆ นี้ หากเพื่อนครูท่านใดยังไม่เคยเข้าไป
รับรู้หรือสัมผัสบรรยากาศแบบนี้ บอกได้คำเดียวว่า...น่าเสียดาย..**

เรียนรู้จากการทดลองด้วยตนเอง

อ.อนุพงศ์ ครูเครือข่าย ร.ร.ท่ายางวิทยา เพชรบุรี

1 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2544 ทางสถานีวิทยุ คลื่น FM 100.5 เวลา 13.00-13.30 น. รายการแวดดวงการศึกษา เสนอเรื่อง การเรียนรู้จากการทดลองด้วยตนเอง โดย อ.อนุพงศ์ จงอนุรักษ์ ร.ร.ท่ายางวิทยา จ.เพชรบุรี ครูเครือข่าย อ.ทองดี แยมสรวล ครูแห่งชาติ ปี 2541 สอนวิชาฟิสิกส์ ม.5-6 วันนั้นอาจารย์มีแนวความคิดที่น่าสนใจ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

อ.อนุพงศ์ กล่าวว่า “วิธีการสอนแบบใหม่ อาจารย์ต้องลดบทบาทของตัวเองลง ให้นักเรียนได้แสดงออกมากขึ้น ทำอย่างไรก็แล้วแต่ พยายามให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขสนุกกับการเรียน เช่น **บทเรียนจากการทดลองด้วยตนเอง** เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้เรียนได้ด้วยตนเอง ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น เราสามารถนำไปทดลองที่ไหนและเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในบทเรียนนั้นมากยิ่งขึ้น พยายามให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูดูอยู่ห่างๆ คอยเอาใจใส่และสังเกตติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา”

อ.อนุพงศ์ ได้ยกตัวอย่างให้ฟังว่า “เช่น การตรวจสอบประจุไฟฟ้าจะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เช่น แผ่น PVC ผ้าสักหลาด โดยจะต้องมีการถูเบาๆ ให้เกิดประจุไฟฟ้า บางครั้งสภาพอากาศอาจจะไม่เหมาะสม ทำให้การทดลองไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร การสรุปผลจากการทดลองไม่ตรงกับความเป็นจริงไม่ถูกต้อง จึงต้องมีการออกแบบการทดลองใหม่โดยให้นักเรียนเป็นผู้ออกแบบ

การทดลองด้วยตนเอง โดยจะไม่มีกำกวดเวลาและสถานที่ ซึ่งบางครั้งนักเรียนอาจนำกลับไปทำที่บ้านก็ยังได้ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ที่ผ่านมามีการเรียนฟิสิกส์ของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่ค่อนข้างเครียด ทำให้นักเรียนไม่สบายใจและไม่สนใจการเรียน ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ นักเรียนจะมีความสุขในการเรียนมากขึ้น เพราะเราต้องเข้าใจเด็ก โดยต้องไม่เน้นเนื้อหาการคำนวณมากนัก ทำอย่างไรให้เด็กเข้าใจในบทเรียน ได้มีโอกาสใช้ความคิด แสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ออกมา”

สุดท้ายอ.อนุพงศ์ กล่าวสรุปว่า “การสอนวิชาคำนวณนั้น เด็กจะได้แต่วิธีคิด การแก้โจทย์ปัญหาเท่านั้น แต่พอไปแก้โจทย์ที่มีความลึกซึ้งมากขึ้น เด็กจะทำได้ แต่ถ้าเด็กเข้าใจทฤษฎีและหลักการอย่างถูกต้อง ก็จะแก้โจทย์ปัญหาได้ เด็กจะมีพัฒนาการของความคิด วิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่ต้องใช้ความรู้จากทฤษฎีต่างๆ ทำให้เด็กผ่านโจทย์ที่ยากได้อย่างง่ายดาย”

ขอเชิญทุกท่านร่วมรับฟังรายการแฉวงการศึกษาก ออกจากอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 13.00-13.30 น. โดยจะนำทุกท่านเข้าไปเรียนรู้กับกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้จากครูแห่งชาติ ครูต้นแบบและครูเครือข่าย...รายการดีๆ อย่างนี้ เพื่อนครูต้องไม่พลาด

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-3243-5042

วิจัยชั้นเรียนอย่างง่าย แบบวิจัยหน้าเดียว

กับ อ.สุนันทา ครูเครือข่าย ร.ร.สุพรรณภูมิ

กว่าวิจัยกับครูประถมศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อน จึงดูเหมือนจะยากเหลือเกิน ความจริงแล้วการวิจัยเป็นเพื่อนสนิทของครูด้วยซ้ำไป เพราะครูที่มีความคิดพัฒนาย่อมต้องค้นหาวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งที่ครูทำและแก้ปัญหาเหล่านั้นเราจะเรียกว่า การวิจัย นั่นเอง

อ.สุนันทา สุนทรประเสริฐ ครูเครือข่าย อ.ศรีอัมพร ปทุมพันธ์ ครูต้นแบบ ปี 2541 ร.ร.สุพรรณภูมิ อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี กล่าวว่า “ด้วยความเข้าใจผิดข้างต้นว่างานวิจัยเป็นเรื่องยาก แต่เมื่อได้ลองปฏิบัติตามกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจึงรู้ว่าไม่ยากอย่างที่คิด เพื่อนครูสามารถทำวิจัยอย่างง่าย ๆ แบบวิจัยหน้าเดียว โดยมีขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อระบุปัญหา** ถือเป็นจุดเริ่มต้นการวางแผนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน โดยสำรวจจากการศึกษาข้อมูลผู้เรียน นำปัญหามาพิจารณา เลือกปัญหาที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์ นำเสนอความสามารถผู้เรียน ตั้งหัวข้อการวิจัยและกำหนดวัตถุประสงค์ **ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน** เมื่อได้ปัญหาแล้ว ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลนั้นมาเป็นพื้นฐานการวิจัย **ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการจัดทำ** นำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจเลือกนวัตกรรมที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา อาจเป็นประเภท วัสดุ อุปกรณ์หรือวิธีการ หรือใช้ทั้ง 2 อย่างรวมกัน **ขั้นที่ 4 พัฒนานวัตกรรมพร้อมวิธีการใช้** หรือเป็นการสร้างนวัตกรรมตามขั้นตอนของการผลิตนวัตกรรมแต่ละประเภท **ขั้นที่ 5 นำไปช่วยแก้ปัญหา**

โดยนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนที่จะพัฒนาตามกระบวนการหรือขั้นตอน หรือแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยทำการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง **ขั้นที่ 6 สรุปผลการพัฒนาและรายงาน** นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าสถิติที่เหมาะสม ทำการเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับข้อมูลเดิม จากนั้นเขียนรายงานการพัฒนา เพื่อบอกให้ทราบว่าทำไมจึงทำ มีวัตถุประสงค์อย่างไร ก่อนทำศึกษาข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง ดำเนินการจัดทำอย่างไร ผลเป็นอย่างไร เป็นต้น”

อ.สุนันทา กล่าวเพิ่มเติมว่า “**รายงานวิจัยที่ผู้เขียนใช้เป็นแบบวิจัยหน้าเดียว** คือเขียนเล่าเหตุผลในการวิจัย วัตถุประสงค์ การศึกษาข้อมูลก่อนดำเนินงาน ขั้นตอนการวิจัย ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ตัวอย่างงานวิจัยที่ทำ เช่น การพัฒนาการเรียนรู้สู่โครงการพระมหาชนก เริ่มจากการเรียนเรื่องพระมหาชนกในวิชาภาษาไทย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาเรื่องราวที่สืบเนื่องมาจากการอ่านพระมหาชนก เรื่องที่ศึกษาจึงแตกต่างกันตามความสนใจของแต่ละบุคคล ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน จึงได้ใช้โครงการเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในส่วนตัวตนเอง ต้องการและสนใจค้นคว้าในรูปแบบของการบูรณาการ การจัดศูนย์การเรียนรู้ นอกห้องเรียน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้”

หวังว่างานวิจัยของอาจารย์แต่ละท่านที่นำเสนอในฉบับนี้ คงจะเป็นตัวอย่างให้กับผู้อ่านและเพื่อนครูได้นำไปศึกษาและปรับใช้กับตัวเองได้ไม่มากก็น้อย และหากเพื่อนครูท่านใดมีผลงานการวิจัยที่น่าสนใจและต้องการเผยแพร่ สามารถส่งมาได้ที่ กลุ่มงานส่งเสริมวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือสอบถามรายละเอียด ได้ที่ โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1213,1214 หรือ [www:thaiedresearch.org](http://www.thaiedresearch.org)

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่

โทร. 0-3551-1005 โทรสาร 0-3552-3122

ก่อนเป็นงานวิจัย

คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนซ่อมเสริมฯ

อ.อรพิน ร.ร.บ้านหนองคาง ประจวบฯ

ด ากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะการเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่จะมีนักเรียนเพียง 1 ห้อง ซึ่งจะต้องจัดชั้นเรียนแบบคละกันไป ปัญหาที่พบส่งผลให้เด็กอ่อนเรียนไม่ทัน เด็กเก่งเกิดความเบื่อหน่าย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ อ.อรพิน อจ.อรพิน ร.ร.บ้านหนองคาง อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ ต้องทำงานหนักมากขึ้น คือนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนแล้ว ยังต้องมีความรู้ที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ ที่จำเป็นต้องสอนซ่อมเสริมหรือไม่ เพื่อให้การเรียนของนักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด หากนักเรียนไม่ผ่านการประเมินครูต้องหาวิธีช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่อง โดยกระบวนการดังกล่าวเราเรียกว่า การสอนซ่อมเสริม

อ.อรพิน เล่าให้ฟังว่า “การสอนวิชาคณิตศาสตร์ ค011 และ 012 ชั้น ม.3 เป็นเนื้อหาที่ยากและมีจำนวน 5 คาบ/สัปดาห์ ปัญหาคือ นักเรียนจะเบื่อและไม่ชอบ เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นโจทย์ปัญหา จึงได้ทำแบบวัดทดสอบความถนัด พบว่านักเรียนร้อยละ 73 มีความบกพร่องทางด้าน การอ่านจับใจความ ไม่ชอบอ่านข้อความที่สลับซับซ้อน หรือข้อความในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหา นักเรียนจะชอบดูภาพหรือชอบฟังมากกว่า จึงคิดว่าน่าจะทำสื่อการเรียนที่สอดคล้อง

คล้องกับความต้องการของนักเรียน จึงได้ทำการออกแบบสอบถามว่า นักเรียนอยากเรียนด้วยวิธีใดที่ทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจบทเรียน”

อ.อรพิน กล่าวต่อว่า “ผลการตอบแบบสอบถาม จากนักเรียนจำนวน 34 คน พบว่า 25 คน อยากเล่นบ้าง เรียนบ้าง นักเรียน 2 คน อยากให้อ่านหนังสือเพิ่มเติม และ 7 คน อยากให้ครูอธิบายมาก ๆ ผลที่ได้จึงมาคิดว่าถ้า นักเรียนอยากจะทำอะไรที่นักเรียนสนใจ ปรากฏว่านักเรียนขอเล่นคอมพิวเตอร์ในช่วงโมงคณิตศาสตร์ และจากความคิดตรงนี้ จึงได้คิดทำสื่อการเรียนการสอน คือ บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อการสอนซ่อมเสริม (CAI) โดยเลือกบทเรียนที่คิดว่านักเรียนมีปัญหา ไม่เข้าใจและไม่ชอบมากที่สุด โดยดูจากคะแนนของปีการศึกษาที่ผ่านมา

ครูได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องโจทย์สมการเชิงเส้นสองตัวแปรและนำมาใช้กับนักเรียนในห้องปฏิบัติการ โดยให้นักเรียนเรียนจากสื่อที่สร้าง สื่อประกอบด้วยเนื้อหา ตัวอย่างแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมีภาพประกอบและเสียงอ่านประกอบ ซึ่งนักเรียนก็พอใจที่จะเรียน สนุกสนานและสนใจเรียนมากขึ้น นักเรียนเรียนนอกเวลาตามความพอใจ สามารถเปิดบทเรียนซ้ำ ๆ กันได้จนกว่านักเรียนจะเข้าใจเนื้อหา ครูใช้เวลาในการอธิบายน้อยลงและนักเรียนได้ฝึกการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้”

อีกหนึ่งรูปแบบงานวิจัยที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เราจะสังเกตได้ว่างานวิจัยของครูเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ ไม่มีความสลับซับซ้อนมากนัก เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนและผู้สอนโดยตรง สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่ได้รับการพิจารณาให้นำเสนอเมื่อคราวงาน “ปฏิรูปการศึกษา ก้าวหน้าสู่ปีที่ 3” ระหว่างวันที่ 17-19 สิงหาคม 2544 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ ได้ที่ โทร. 0-3255-5184

อ.ธนสาร ร.ร.สวนกุหลาบฯ นครปฐม

กับ...เทคนิคการพัฒนากระบวนการคิด

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ครูสามารถฝึกกระบวนการคิดให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาได้โดยการให้ผู้เรียนฝึกคิดโจทย์ปัญหาเอง สอดรับกับการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ระบบการท่องจำควรผสมผสานระหว่างการใช้กระบวนการคิดและการท่องจำ อ.ธนสาร บัลดั้งก็พามา ครูเครือข่าย อ.อำภร นันดา ครูต้นแบบ ปี 2542 ร.ร.พระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการคิด

อ.ธนสาร กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด จากการทำทดลองใช้กับผู้เรียนและประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ มีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความตระหนัก ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด ก่อนให้ทำแบบฝึกหัด ครูควรให้นักเรียนคิดโจทย์ตามความคิดของเด็กเอง แล้วให้เด็กตอบคำถามที่ตัวเองคิด ขั้นตอนแรกนี้อาจเป็นการตั้งคำถาม **2. เขียนคำถามคำตอบ** ฝึกฝนการคิดระยะแรกโจทย์คำถามของนักเรียนอาจไม่น่าสนใจ แต่ถือเป็นการเริ่มฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดคำถาม

3. สร้างความคิดที่หลากหลาย เมื่อนักเรียนรู้จักคิดโจทย์คำถามและตอบคำถามแล้ว ครูควรให้ผู้เรียนได้คิดโจทย์ตามความสนใจของนักเรียนเอง ครูอาจกำหนดกรอบแนวคิดให้นักเรียน เช่น ให้หาคำตามมาตราตัวสะกดที่นักเรียนสนใจ โดยใช้แผนที่ความคิด นักเรียนแต่ละคนจะเลือกมาตราตัวสะกดตามความสนใจของตนเองและหาคำตามความคิดของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนสนุก

กับโจทย์ที่ตัวเองได้คิดและอยากตอบคำถาม **4. สนุกกับการเรียนรู้** เมื่อนักเรียนได้ฝึกการคิดแล้ว ครูควรให้นักเรียนฝึกคิดโจทย์อยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะสนุกกับการเรียนรู้ โดยครูอาจมีกรอบหรือประเด็นในการทำกิจกรรมไว้

อ.ธนสาร กล่าวเพิ่มเติมว่า “การฝึกทักษะการคิดไม่ใช่เรื่องยาก ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ ครูต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจงานมากขึ้น เพราะนักเรียนจะคิดกิจกรรมหรือการบ้านที่หลากหลาย ระยะเวลาอาจใช้แนวคำถามจากแบบฝึกทักษะมาใช้ แต่เมื่อได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ นักเรียนจะเริ่มคิดโจทย์เองและสนุกกับการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะนี้ พบว่านักเรียนกลุ่มที่ขยันเรียนจะนำการบ้านมาให้ครูตรวจวันละหลายข้อ มากกว่าการบ้านที่ครูกำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

**หากเพื่อนครูมีรูปแบบการเรียนการสอนหรือกิจกรรม/โครงการที่
คิดที่น่าสนใจและอยากเผยแพร่ สามารถส่งมาได้ที่กองบรรณาธิการ**

หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

โทร. 0-3429-7666

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายรุ่ง แก้วแดง

รักษาราชการแทน เลขาธิการสภาการศึกษา

นางสาวมยุรี จารุปาน

รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นางสาวเฉลิม รอดรักวงศ์ไท

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

กองบรรณาธิการจดหมายข่าว

นางอัมพร พงษ์กัสนานันท์

หัวหน้ากลุ่มงานประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา

นายถวัลย์ มาศจรัส

หัวหน้ากลุ่มศิลปวัฒนธรรม กีฬาและการเรียนรู้
ตลอดชีวิต

ดร.วรัญพร แสงนภาพร

หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษานานาชาติ

นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้

เรียบเรียงเนื้อหา/จัดทำต้นฉบับ

นายกวิน เสือสกุล

เจ้าหน้าที่บริหารงานประชาสัมพันธ์ 7

ผู้อ่านสามารถสืบค้นข้อมูล จดหมายข่าว “รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย”

ได้ทุกฉบับทาง www.onec.go.th